

imenovan), d) velika kaselska rajneta, e) blenheimška rajneta, f) češki devičnik ali rudeči iz Lož imenovan, g) Landsberška rajneta ali zmika, h) Kanadska rajneta. Te vrste so priporočene za vse kraje in za vsako ležo na Dolenjskem, poleg tega zamore se še posebno fino namizno sadje še tam vzgojevati, kjer leža in razmere uga-jajo. S tem je bil dnevni red rešen in g. predsednik zahvalil se je vsem gg. veščakom, in vsem udeležencem zborovanja za njihov trud, da se je moglo isto tako ko-renito in strokovnjaško vršiti, ter je zborovanje zaključil. Med zborovanjem počastil je istega odposlanec c. kr. okrajnega glavarstva g. c. kr. okrajni komisar Kresse. Po zborovanju vršil se je prijateljski sestanek v gostilni g. Tučekove in gostilni g. I. Zurca, kjer se je v ožjem krogu govorilo o ravno završenem dnevnem redu.

Kmetijska podružnica v Novem Mestu in posebno nje načelnik g. V. Rohrman zadobil si je s svojim obilnim trdom, da se je to zborovanje tako uspešno vršilo, velike zasluge in zasluži za svoje delovanje v prosepah kmetijstva javno zahvalo. Merodajnih faktorjev naloga bodi, da se sklepi dolenjskih sadjarskih veščakov v prosepah sadjarstva praktično izvrše!

Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

Veleum, kateri zasluži zanimanje vsacega Slovana v ne manjši meri nego [marsikdo drugi, ki je vživa, prvi sedaj živečih evropskih pisateljev, grof Lev Nikolajevič Tolstoj rodil se je 28. avgusta 1828. l. v vasi Jasnaja Poljana v Krapivenskem okraju Tuljske gubernije. Mati njegova, rojena kneginja Marija Nikolajevna Volkonska, umrla je, ko Levu Nikolajeviču še ni bilo dveh let. Podoba te idejalne ženske nahaja se krasno izvršena, v „Vojni in miru“ (Mari Bolkon-skaja). Prvi vzgojevateljici našega pisatelja bili sta sorodnica Tolstih, T. A. Jergoljska, za njo pa grofica Osten Saken, teta Levova. Ko se je preselila rodbina 1837. l. v Moskvo, izgubi Lev Nikolajevič očeta Nikolaja Iljiča, kojega živa karakteristika je podana v osebi Nikolaja Rostova v „Vojni in miru“. Po smrti očetovi preselil se je Lev Nikolajevič z bratom Dmitrijem in sestro Marjo zopet na deželo, brat njegov Nikolaj pa je ostal pri grofici Osten — Saken ter hodil v moskovsko vseučilišče.

Čez tri leta umrje grofica Osten — Saken, varuštvo pa prevzame druga teta P. I. Juškova v Kazanji. Leta 1843. vstopi Lev Nikolajevič v kazansko vseučilišče, kjer je prebil jedno leto na fakulteti orientalskih jezikov, dve leti pa na pravni fakulteti. Potem odpotoval je iz Kazanji ter se naselil v Jasnej Poljani. Tu v tihem selskem življenju izobraževal se je Lev Nikolajevič sam dalje ter se vedno bolj in

bolj približeval narodovemu življenju. Leta 1851. potoval je na Kavkaz k bratu Nikolaju, in to potovanje imelo je značilen vpliv na poznejše življenje pisateljevo. V istem letu še vstopi Lev Nikolajevič v četrto baterijo dvajsete artilerijske brigade, katera je stala v Kazaški vasi Staro-Sidovski ob Tereku. Tu prebil je štira leta, do začetka turške vojne. Na Kavkazu začelo se je za Leva Nikolajeviča novo življenje, polno različnih vplivov. Neopisna narava, polna poltičnih krasot ter zanimivo in čudovito življenje kazaško vplivalo je mogočno na 23letnega mladeniča, in pod temi vplivi nastala so prva dela Tolstojeva. Najprej napisal je „Mladost“, za njo „Naskok“, dalje slede „Otroška doba“, „Iz zapisek markerja“, „Jutro posestnikovo“ in „Kozaki“. Vsa ta dela tiskala so se v „Sovremeniku“, le „Kazaki“ izšli so v „Ruskem vestniku“ 1863. leta.

V turški vojni služil je Lev Nikolajevič pri štabu kneza Gorčakova v takozvanej donavski vojski. Leta 1855. poveljeval je celo jednej bateriji, s katero je bil v ognji pri Črni (4. avgusta) ter pri navalu na Sevastopolj (27. avgusta). Toda s koncem vojne, ko mu je bila službena karjera vže popolnem zagotovljena, da naš pisatelj nenadoma vojaštvu slovo. V tem času napisal je „Sevastopolj v decembru 1859. leta“, „Sevastopolj v maju 1855. leta“, dalje „Sekanje gozda“ in „Sevastopolj v avgustu 1855. leta“.

Vže „Mladosti“ in prvim delom, katera so bila podpisana z začetnicami L. N. T. bil je uspeh v krogu tedanjih najboljših pisateljev zagotovljen. Ko so pa počeli izhajati še spisi s Kavkaza in „Sevastopoljske povesti“, postalo je zanimanje za pisatelja občno.

Leta 1856. zbrali so se v Petrogradu najboljši tedanji pisatelji ruski: Gončarov, Grigorovič, Družinin, Ostrovski, Tolstoj in Turgenjev. Levu Nikolajeviču bilo je takrat šele 26 let, toda vsprejeli so ga, kakor omenja sam, kaj prijazno v omenjeni krog. L. 1857. potoval je Tolstoj po Nemčiji in v Rim. Do l. 1861. potoval je še jedenkrat iz Rusije in v tej perijodi napisal je „Metelj“, „Dva huzarja“ ter „Mladeniško dobo“. Za tem sledita povesti „Srečanje z moskovskim znancem“ in „Albert“. Tema sledi roman „Rodbinska sreča“, potem „Tri smrti“, „Suzera“ in „Polikuška“. Vrnivši se v Jasno Poljano, vstanovil je ondi ljudsko šolo, popolnem po svojih načelih, katera je razlagal v svojem časopisu „Jasnaja Poljana“. Ker so vsled svoje originalnosti ti pedagoški spisi zanimivi, vsprejeli so se tudi v zbrane spise L. Tolstega in sicer tvorijo četrti zvezek Salajevske izdaje.

L. 1862. oženil se je z Zofijo Andrejevo Bersovo, hčerjo moskovskega doktorja, toda ženitev ni v ničem izpremenila dosedanjega življenja Tolstega. Živel je in v naprej le narodu svojemu in slovstvu.

V prvih letih zakona jel je pisati roman „Dekabristi“, kojega tri poglavja so se uže takrat tiskala. Umestno je na temu mestu opomniti, kar je znano v

postavku tega romana. Hoteč naslikati epoho 1825. l., počel je L. N. nabirati potrebno snov, kar se mu je posrečilo, in napisal je jedno poglavje. V tem narisana so čuvstva dekabrista, vrnivšega se v domovino. Opisane so nadalje „Lisje gore“, posestvo starca Bolkonskega in Bolkonski sam. Pri tem sega Tolstoj v zgodovino 1812. l. Snov kazala se je tako obširno, da se je odločil Tolstoj daljšo epoho posveti ji. Slednjič pa ostane popolnem pri 1812. letu. Mnogo so pripomogle k temu ustne povesti o 1812. letu, koje so zanimale L. N. uže od nekdanj. Tudi značaj Napoleonov zanimal je Tolstega vže od mladih nog. Tako je zapustil nas pisatelj načrt romana „Dekabristi“, a mesto njega izšlo je novo velikansko delo „Vojna in mir“, ki se je začelo tiskati v „Ruskem vestniku“ 1865. l.

Po završitvi tega dela jel se je Tolstoj zopet s pedagoškimi vprašanji pečati. Spisal je „Azbuko“ in nekaj narodnih knjig. V 1874. l. pričel je vže drugo glavno delo svoje, roman „Ana Korenina“. Potem bavit se je zopet nekoliko z „Dekabristi“, a za „Dekabristi“ poprijel se je kritike bogoslovja ter počel ob enem prevajati „Evangelije“. V tem času podal se je vprvo na versko polje, katero ga je jelo čem dalje bolj zanimati. Večina del, katera so izšla od onega časa, je modroslovne ali pa versko-modroslovne vsebine, vendar pisane v nekakem zabavnem, Tolstemu lastnem slogu; važnejša dela te dobe so: „V čem je moja vera“, „Kaj nam je torej storiti“, „Dva starca“, „Svečka“ dalje novejša dela „Kreutzerjova sonata“ itd., najnovejše večje delo njegovo je „Carstvo božje“, ki je izšlo pred kratkim časom v dveh delih.

Največje vrednosti so klasična dela pisateljeva, katerim se prištevajo novele in povesti prve dobe ter osobito trije veliki romani „Rodbinska sreča“, „Vojna i mir“ in „Ana Korenina“! — V vsakej osebi L. N. Tolstega je del duše pisateljeve. Nikjer pa ne stavlja sebe pred vse druge, nikjer se ne trudi s svojo osebo zatemniti drugih, dasi konečno pozna sebe boljše nego vsakega družega ter vsled tega sebe najložje analizuje ter preiskuje. S tem, da odkriva na svojej individualnosti tipične črte časa, kaže čitatelju, kako so se skladale te črte, v kolikor se v njih izraža razum smisla življenja. Vže v „Mladosti“ ter v „Otroški dobi“ kaže se Tolstoj psihologa ali skeptika.

V teh avtobiografskih posvetih opisuje Tolstoj s poetično umetnostjo duševno razvitje junaka povestij, Irtenjeva. Prvi globoki vtis v detinstvu Irtenjevem bil je žalosten. Smrt materina zapustila je v duši junakovi neizbrisljiv sled. „Misel, da mi oseba, katera je bila pred nekoliko dnevi še polna krasote in nežnosti, oseba, kojo sem ljubil bolj nego vse na svetu, more vzbuditi grozo, preverila me je o grenki resnici ter mi napolnila dušo z obupom“. To je bilo prvo probujenje še ne jasne misli o življenji in o smrti. Odgojiteljica Natalija Savišna brisala je otroku

gorke solze ter mi bila prva tešiteljica. — Drugi žalostni spomin bila je smrt, tega prostodušnega in ljubečega bitja, katero je imelo tako silen vpliv na razvitje čutja Irtenjevega. Spomin na mater ter na odgojiteljico rodil je nehote misel. „Me je li usoda le zato zjedinila s tema bitjema, da naj večno žalujem za njima“?

Na poti v Moskvo pride Irtenjevu prvič v glavo misel, „da ne živimo le mi, t. j. naša rodbina na svetu, da se ne vrte vsi interesi okolo nas, da so tudi še drugi ljudje, ki nimajo z nami ničesar skupnega, ki se ne brigajo za nas, ki za nas niti ne vedo“.

V Moskvi prične se za mladega Irtenjeva nova doba „deška doba“, katera je rodila v njegovi glavi prave puste misli. Premišljeval je o smotru življenja, o potrebnosti in nepotrebnosti vsega, kar je na svetu ter prišel konečno do tega, da je jel na vso moč črtiti svojega učitelja — ki mu je izbijal svojeglavnost, sovražiti ga je jel tako zelo, da mu je postalo vse, kar je videl pri svojem učitelju, protivno, da se mu je gnusil njegov glas, njegova hoja ter vse njegovo vedenje. Ves trud ni vse kazni imele so le ta vpliv na dečka, da je postajal vedno bolj tih in sam svoj ter vedno več premišljeval na samem. Slednjič se na tihem zaljubi v hišino Mašo, kar ga stori še bolj obupnega, tako da pretrpevši kazen za svoje prestopke nasproti učitelju ni redko premišljeval o smrti in o samomoru. Misel o smrti odganjal je Irtenjev od sebe z uverjenjem, da se ne sme misliti o prihodnjem, temveč da moraš živeti le za sedanjost, ako hočeš biti srečen, kajti sreča sama je mogoča le v sedanjosti. Takrat popustil je svoje naloge, vrgel se na postelj ter se osrečeval s čitanjem kakega romana. Naenkrat pride mu na misel, da sreča ne zavisi od vnanjih vplivov, temveč od nas samih, da namreč človek, kateri se je privadil trpljenju, nesrečen niti biti ne more. Da bi se torej na ta način vtrdil, držal je mladi junak čestokrat po pet minut v stegnenih rokah težke leksikone Tatiščeva ter sploh iskal le trpljenja in težav.

Ta misel, da dobro in slabo na nas kot tako vpliva le po naši lastni volji, nahaja se pogostokrat tudi še v sledečih delih Tolstega. Tako se med drugim izraža neki ranjenec v „Sevastopolju“, „gospod, misliti se ne sme na to. Hudo je človeku le potem, če na to misli“.

Take misli provzročale so Irtenjevu v resnici veliko dušno bol. „Moje nagnenje k zamotanem premišljevanju se je razvilo v meni tako zelo, da sem padel čestokrat pri premišljevanju najjednostavnejših rečij v brezkončni krog razmotrivanja svojih mislij. Mislil vže nisem več na vprašanje, s katerim sem se bavit, mislil sem o tem, o čem da sem mislil. In ko sem se vprašal, o čem mislim, odgovoril sem si: „Mislim, da mislim, o čem da mislim itd. Moj slabi um, priznava Irtenjev, ni mogel prodreti neprodor-

nega, temveč gnal me je vedno le dalje, slabil v meni silo volje, vničeval svežost čuvstva ter jasnost razsodka". (Dalje sledi.)

Novice.

— **Imenovanje.** Okrožnim zdravnikom v Bohinjski Bistrici je imenovan g. dr. Alojzij Vacek, zdravnik iz Prage.

— **Urednikom slovenskega državnega zakonika** je imenovan g. dr. Fr. Vidic suplent na mariborski gimnaziji.

— **Mestnim arhivarjem** je imenoval občinski svet ljubljanski odlega slovenskega pesnika g. Antona Aškerca.

— **Iz škofijske pisarne.** Dosedanji kancelar škofijske pisarne, častni kanonik Martin Pogačar, je stopil v pokoj; na njegovo mesto pa je imenovan škofijski tajnik Josip Šiška ravnateljem škofijske pisarne in konzistorijalnemu svetnikom.

— **Knezoškof v višji dekliški šoli.** Na povabilo mestnega župana g. Hribarja je presvitli knezoškof dr. Jeglič obiskal dne 6. junija dop. tukajšnjo višjo dekliško šolo. V lepo okrašenih šolskih prostorih so učiteljstvo in gojenke srčno pozdravile visokega gosta. Nagovoril je Presvitlega gosp. ravnatelj dr. Požar priporočevaje zavod naklonjenosti premilostivega gosp. vladike. Premilostivi je blagovolil odgovoriti. V imenu učenk je visokega gosta pozdravila gdč. Poljančeva. Ko se je še župan gosp. Hribar zahvalil premilostnemu za poset je presvitli vladika podelil vsem pričujočim svoj blagoslov in se poslovil od zavoda.

— **V mestno hranilnico v Novem mestu** je vložilo meseca maja 180 strank 35.036 K. 4 v., vzdignilo pa 119 strank 26.436 K. 53 v., 13 strankam se je izplačalo posojil za 9130 K.

— **Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske,** na katerega dnevnem redu je tudi volitev predsednika se vrši dne 7. julija t. l. v dvorani „Katoliškega doma“.

— **Pevski zbor „Glasbene Matice“** priredi v nedeljo dne 19. junija izlet v Zagorje ob Savi in bližnje kopalnice Medijo.

— **Pevsko društvo „Ljubljana“** napravi dne 26. junija t. l. izlet v Sežano, kjer priredi „narodno slavnost“ v korist „zgradbe Narodnega doma“ v Trstu.

— **„Ljubljanski Sokol“** priredi v nedeljo dne 12. junija dopoldanski izlet v Medvode. Sokoli odkorakajo peš ob 2. uri pop. iz Narodnega doma.

— **Novo žensko podružnico sv. Cirila in Metoda** so osnovale dne 4. junija t. l. vrle Slovenke v Mariboru.

— **Ljudsko veselico** priredi pevsko društvo „Slavec“ dne 17. junija na Koslerjevem vrtu.

— **Gozdarsko društvo za Kranjsko in Primorsko** bo imelo dne 19., 20. in 21. junija svoj občni zbor v Ljubljani.

— **Slovensko planinsko društvo** priredi dne 12. junija t. l. izlet na Gorjance k sv. Geri, kjer se sestane z bratskim hrvatskim planinskim društvom iz Zagreba. Odhod iz Ljubljane je v soboto zvečer z novomeškim vlakom, povratek je v nedeljo zvečer.

— **Slovensko pevsko društvo v Ptujih** priredi svojo letošnjo veliko pevsko slavnost v nedeljo 14. avgusta v Narodnem domu v Celju.

— **II. narodna dirka,** katero je priredil klub slov. biciklistov „Ljubljana“ na novem dirkališču v Tivoli se je vršila minolo nedeljo ob najlepšem vremenu in najmnogobrojnejši vdeležbi občinstva. Oglasilo se je k dirki 31 biciklistov slovenskih in hrvatskih klubov. V predvečer je „Ljubljanski

Sokol“ priredil v čast gostom v „Narodnem domu“ zabaven večer z godbo, petjem itd. V nedeljo predpoldne je svirala vojaška godba pri „Lloydu“ zvečer so se pa ob koncertu vojaške godbe in primernih nagovorih razdelili v Narodnem domu krasni dobitki mej zmagovalce-dirkače.

— **Gospodarski list za tržaško okolico** je naslov listu, katerega je pričela s 1. junijem t. l. izdajati kmetijska in vrtnarska družba za Trst in okolico. List se bode pečal s strogo kmetijskimi zadevami.

— **Nedeljski počitek** se po ukazu finančnega ministerstva uvede tudi pri vseh finančnih uradih tukaj in na deželi.

— **Shod vseh slovenskih velikošolcev in abiturijentov v Ljubljani** se vrši 12., 13. in 14. avgusta t. l. Glavni točki zborovanja: Slovensko vseučilišče v Ljubljani ni občeđijaška organizacija med počitnicamj.

— **Dolenjskih železnic** četrti redni občni zbor se vrši jutri dne 11. junija t. l. ob 4. uri pop. na Dunaju.

— **Pri državnozbornski dopolnilni volitvi za kmetske volilne okraje:** Ljubljana, Vrhnika, Litija, Zatičina, Ribnica in Velike Lašiče, ki se je vršila dne 6. junija t. l. je bil izvoljen brez protikandidata kandidat katoliškonarodne stranke gosp. dež. sod. svetnik Iv. Vencajz. Dobil je od 208 oddanih glasov 206 glasov. Več volilcev se volitve ni udeležilo.

— **Iz poslanske zbornice.** Predsedstvo poslanske zbornice je ukrenilo, da se mejklici poslancev pri govorih za naprej ne bodo več zabeleževali niti v stenografičnih zapisnikih niti v zborničnih poročilih za časopise. Časnikarji, ki so v svojih listih kaj radi svojim bralcem podajali mejklice poslancev, so nevoljni zaradi te odredbe in hočejo za naprej sami skrbeti, da se beleži vse, kar se izusti v zbornici. Ustanoviti nameravajo svoj stenografski urad, po katerem bodo dobivali govore v dosedanji obliki. Zbornično predsedstvo je s to svojo odredbo vzelo precej veselja poslancev do mejklicev, ker ti ne bodo več tako v javnost prišli. Če nekateri poslanci s svojimi mejklici, vsaj malo odjenjajo, pridobi gladkeji tek zborničnih posvetovanj prav mnogo.

— **Srečna misel.** Slovenski državni poslanci so sprožili misel da se ustanovi mej Slovenci društvo, ki bi delovalo proti nemški „Südmarki“ in laški „Lega nazionale“. Te dve društvi zajedati se vedno bolje v slovensko truplo, vsled česar je treba odločnega odpora. V kratkem se ima vršiti razgovor o ustanovitvi novega društva.

— **Slovenska nižja gimnazija v Ljubljani** je minolo nedeljo slovesno blagoslovila v nunski cerkvi svojo novo zastavo. Preč. gosp. kanonik Kalan je imel lep navgovor na kar se je po slovesnem blagoslovljenju zastave vršilo običajno zabijanje žebeljev od strani blagoslovitelja, ravnatelja, zastopnika učiteljskega zbora in dijakov. Novo zastavo ki se je izgotovila v tukajšnji c. kr. obrtni strokovni šoli dičita podobi sv. Alojzija in sv. Cirila in Metoda, delo domačega slikarja gosp. Grohar-ja. Na vrhu droga se blesti cesarski orel, katerega je izgotovil domači pasar gosp. Tratnik. Pri včerajšnji procesiji sv. Rešnjega Telesa so dijaki prvič nastopili s krasno zastavo.

— **Seja državnega železniškega sveta** se je vršila danes dopoldne v dvorani nižjeavstrijskega deželnega zbora na Dunaju. Stalni odseki so imeli svoja posvetovanja dne 8. junija. Na dnevnem redu te seje je bil tudi predlog člana Karola Luckmanna, da naj se osobni vlak, ki vozi sedaj poleti mej Lescami in Ljubljano, raztegne do Trbiža.

— **Beneški Slovenci,** o katerih bi se moglo le misliti, da izginjajo, se zadnji čas marljivo gibljejo. Seveda to gibanje se more pa le v tem razumeti, da se zavedajo svojega pokoljenja in radi prebirajo slovenske knjige, pravice itak ne uživajo nobenih. Listi vedo sedaj povedati, da so se beneški Slovenci obrnili pred kratkim v posebni prošnji do kraljičine prestolonaslednice italijanske (hčere črnogorskega kneza),

Kmetijstvo.

Škropite vinograde.

Vinogradniki upajo, da bomo imeli letos še precej dobro vinsko letino, ako se ne primerijo posebne elementarne nezgode. Na trtah je namreč opaziti jako mnogo kabrnikov. Zlasti so Izabeline brajde tu in tam tako nanizane s kabrniki, da jih je kar veselje gledati. Skrbeti nam je pa, da si ohranimo trto zdravo, ker le na zdravi trti nam grozdje popolnoma dozori in le zdrava trta nam daje poroštvo, da nam bo še tudi zanjprej obilno rodila.

Najhujša in najbolj razširjena bolezen je pa strupena rosa. Ta bolezen pritepla se je k nam iz Amerike in se je od 1887. l. po vseh naših vinorodnih krajih kaj hitro razširila. Začetkoma ljudje niso nič prav vedeli, kaj je vzrok, da se listje tako hitro suši in se večinoma za to niso dosti brigali. Nekateri so tudi mislili, da preide ta bolezen sama od sebe ravno tako, kakor so prešle druge bolezni. A vsi ti so se motili. Bolezen ni prešla, pač pa nam je naše vinograde skoro popolnoma uničila. In da se ni še o pravem času našlo sredstvo proti tej bolezni, tedaj bi pri nas le še malokje trta zelenela.

Uzrok strupeni rosi je neka glivica, ki se pokaže v podobi belih pegic najpopred na spodnji strani listja, pozneje pa tudi na zgornji. Ta glivica se razrašča po listnem staničju, listi se vsled tega zgrbančijo, osušijo in predčasno odpadejo. Pri vlažnotoplom vremenu se ta glivica tako hitro razširja, da v nekaterih dnevih celi vinograd okuži. Trosi te glivice ostanejo na posušenem listju ter prično spomladi z novega kaliti, zato pa kaj pametno ravnajo tisti, ki listjo v jeseni spravljajo na kupček ter je potem sežgejo. Tako pokončajo tudi kaljive trose.

Da pa mora trta, katere listje je bolno in je prerano odpadlo, slabeti in hirati, to je pač vsakemu jasno. Saj tudi drevo, kateremu so gosenice listje objedle, nič več prav ne rase, ako se ne posuši. Rastline dihajo namreč po listju in v listju si prireja živež, od katerega se potem tvarjajo nove rastline. Kar so tedaj pri živalih pluča in želodce, vse to je pri rastlinah listje. Zdrava pluča, zdrav želodec — krepka rast; bolna pluča, bolan želodec — splošna slabost. Prav tako je tudi pri rastlinah. Rastlina z zdravim listjem raste bohotno nasprotno, pa rastlina z bolnim listjem hira in umira,

To bolezen — strupeno roso ali peronospero — se morebiti nikdar ne posreči zatreti, a veliko bi se že doseglo, ako bi se vinorejci združili in bi proti peronospori storil vsak svojo dolžnost. Razen tega, da v jeseni skrbno sežigamo osušeno listje, imamo še drug, prav dober pripomoček, s katerimi zabranimo, da se strupena rosa tako hitro ne širi in da še zdravih listov ne napada. Vse to dosežemo, ako trte marljivo škropimo s tekočino, katero smo si napravili od apna in modre galice. Nareja se pa ta tekočina tako-le:

V kad se nalije 100, 200 ali 300 litrov vode ter se vanj obesi jedna vrečica z modro galico in druga vrečica z neugašenim apnom. Na vsakih sto litrov vode je vzeti $1\frac{1}{2}$ do 2 klg. modre galice in 2 do $2\frac{1}{2}$ klg. apna. Ko se je to oboje raztopilo, se tekočina dobro pomeša. Nekateri raztope apno v posebni posodi in je potem precejeno pridenejo galici. Kar se radi tega priporoča, da ne pridejo kaka zrna v tekočino, ki bi potem škropilnico poškodovala. Tekočina je svetlomodre barve in se mora vselej, kadar se naliva v škropilnico, dobro premešati.

Vsak si mora seveda preskrbeti dobro škropilnico. Najboljše so tiste škropilnice, ki tekočino prav na drobno in enakomerno na vse strani razškrope. Škropi se prvokrat pred cvetom, torej koncem meseca maja ali početkom junija, drugokrat pa, ko je trta že odcvetela, to je prve dni julija. Ako bi se strupena rosa prikazovala, škropi naj se še tretjikrat in sicer koncem meseca julija ali pa početkom avgusta. Škropi naj se pri tihem in suhem vremenu. Rahel dež hitro po škropljenju ne škoduje, močan dež pa tekočino izpere in se mora v tem slučaju še enkrat škropiti.

Naj ne bo nikomur žal tistega denarja, katerega izda za škropljenje, ker se mu bodo ti troški jeseni bogato povrnili in se mu ohrani trta zdrava krepka in sadunosna.

Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

(Dalje.)

Uže v prvih proizvodih pisateljevih javili sta se osobito dve posebnosti v nadarjenosti Tolstega. Prva posebnost je nenavadna točnost in naravnost v slikanji vnanjih vtisov na dušo pisateljevo, bodisi, da so ti vtisi le spomini o davno prežitem ali so le osobni občutki. Druga prednost javila se je v tem, da razume pisatelj z nenavadno spretnostjo opazovati najbolj skrite malenkosti v dejstvih svoje duše ter vedno ume najti pravno-idejalni smoter svojim činom. V mladeniški dobi želi samemu sebi pridobiti kar najvišjo popolnost. Želja njegova je le to, da bi bil boljši od drugih, da bi si vtrdil voljo ter si sestavil pravila življenju. „Jedina vera moja v tem času, pravi, bila je vera v hrepenenje po popolnosti: Toda kaj je bila pravo za pravo ta popolnost in njen smoter, bi ne mogel povedati. Trudil sem se pridobiti umu svojemu popolnosti, učil sem se vsega, kar me je srečalo v življenju, popolnjeval sem telesne sile svoje s tem, da sem se trudil prenašati vsakovrstne težave. In vse to skupaj imenoval sem popolnjevanje. Začetek vsemu bilo je seveda npravstveno popolnjevanje. Toda skoro premenilo se je isto v popolnjevanje v obče, to je v željo, biti boljši ne nasproti samemu

sebi ali nasproti Bogu, temveč v željo, biti boljši drugim ljudem nasproti. V kratkem pa se ta želja, biti boljši pred ljudmi spremeni v željo, biti tudi silnejši, slavnejši, bogatejši od drugih.“ Takrat imel je Lev Nikolajevič 18let. „Bil sem“ — pripoveduje kakih štirideset let pozneje — „mlad“ imel sem strasti, a bil sem sam, čisto sam, kadar sem iskal dobrega. Vselej, kadar sem črnil besedico o tem, kar je izpolnjevalo vso mojo dušo, vselej, kadar sem povedal, da želim biti nravno dober, smejali so se mi vsi, če sem se pa le za trenotek vdal strastim, hvalili se me vsi.

Z odpotovanjem na Kavkaz prične se za našega pisatelja doba novega življenja. Tu bil je prvi poskus njegovih sil za javno, koristno delovanje. — Kavkaz bil je po tedajnih pojmi obljubljen dežela za nesrečne ljudi vsake vrste. Junak Tolstovega dela se nikakor ne odpravlja tja z namenom odlikovati se v boji, njega ne vleče vojska na Kavkaz, temveč veličastnost kavkaške prirode, še bolj pa npravstveni smisel vojaškega življenja v vsej njegovej nagoti, z vso njegovo grozo. Cele noči prečuje z vojaki pri ognjih pod milim nebom, opazuje jih v najrazličnejših slučajih vojnega življenja, v ognji, v smrtnem objetju, med krogliami. Vojne ne slika v blestečem svitu z godbo in „bobnov ropotanjem“ ter z vihrajočim zastavami, temveč v pravem njenem izrazu — v krvi, trpljenji, smrti. Na ta čas v življenju našega pisatelja nanašajo se povesti: Naskok, Sekanje gozda, Srečanje z moskovskim znancem in Kazaki. V vseh teh povestih loči Tolstoj z veliko natančnostjo pravo, naravno junaštvo od umetnega hlinjenja ljudij, ki se bojujejo le za pohvalo in nagrado. V tem oziru znamenite so osobito Sevastopoljske povesti, ki nam v čisti in naravni podobi kažejo možá v vojni, kakoršen je, ne kakoršen bi bil idealizovan. V dokaz naj navedem le jeden prizor:

„Kam ideš in po kaj? zakričal je nanj (namreč častnik na prostjaka). Toda pristopivši bliže k njemu, opazi, da ima desno roko nad komolcem obvezano in v krvi.

„Ranjen sem, vaše blagorodje!“

„Kakó si ranjen?“

„Tu sem-le, menda je bila krogla“, pravi vojak ter kaže na rokó. „A tu ne vem, kaj me je oprasnilo ob glavo“, pravi, ter jo nagne, kažoč okrvavljene in zlepljene lase na zatilku.

„Čegava pa je druga puška?“

„Francoska, vaše blagorodjo. Vzel sem jo. Ne bil bi odšel, ko bi ne bilo treba spremiti mi onega-le vojaka. A težko bi prišel sam kam“, pravi ter pokaže na vojaka, ki je lezel spredaj, opiraje se na puško ter s trudom prestavljal levo nogó.

Simpatija pisateljeva je očitno na strani takega naravnega, prostodušnega junaštva, na strani takó čistega srcá.

Ne sme se misliti, da so se nahajale pri Sevastopolju take črte pravega junaštva. Kavkaške povesti Tolstojevе, katere rišejo sicer tudi vojne dogodbe, toda vojne dogodbe v manjši, skromnejši obliki, so polne činov, s pomočjo katerih ni težko sestaviti karakteristiko vojaka, rojaka Tolstojevoga. Zanj niso potrebni efekti, govori, bojni kriki, pesni in bobni, nasprotno, on potrebuje mirú, réda brez vsake razburjenosti in napetosti. Nikdar ne opaziš na njem bahaštva, predrznosti, nikdar se ne razburi ob času nevarnosti, temveč miren je, skromen in ravnodušen v vsakem slučaju.

Bodi mi dovoljeno navesti še jeden primer v dokaz, kakó izvrstno pozná Tolstoj človeka sploh, kakó žive ume naslikati osobito svojega rojaka. „Vzemimo n. pr. jedno iz mnogih podob „po naravi“.

„Commandeur in moštvo k topu!“ — ukazuje pomorski častnik, in štirinajst mož hiti živo in veselo čez ploščad, ta sune naglo v žep pipo, oni žveči še suhar, v trenutju so vsi na mestu ter nabijajo top. Poglejte v lica teh ljudij. V vsakej gubi njihovih zagorelih lic, v vsakej mišici, v njihovih širokih plečih in vsem njihovem gibanju zreš glavne črte, ki sestavljajo silo krepkega premišljenega a priprostega moža“. Takih ljudij Tolstoj ni videl malo pri brambi Sevastopolja — in prav tu napil se je slavni pisatelj ljubezni do priprostega svojega naroda. „Razumeli boste,“ pravi Tolstoj, „da čuvstvo, katero jih sili na delo, ni čuvstvo malodušje, bahaštva in malomarnosti, temveč drugo čuvstvo, čuvstvo, ki je storilo iz njih ljudi, kateri žive med krogliami, pri sto slučajnostih smrti, v neprestanem trudu in trpljenju mirno, brez razburjenosti in groze. Izza križcev, naslovov in izza pretenja ne morejo ljudje pridobivati si takih prednostij; tu mora delovati višja, plemenitejša sila, ležeča globoko v duši vsacega, ljubezen do domovine“. Gledaje na te junake, stavljal si je pisatelj nehote vprašanje: „Kaj je smrt in trpljenje takega ničevega črva kot sem jaž v primeri s trpljenem in smrtjo toliko drugih.“

V nijednem svojih del Tolstoj ne spusti iz očíj vzajemnosti in odnosne odvisnosti človeka s prirodo, katera ga obdaja. Poseben ozir pa jemlje na to pisatelj v Kavkaških svojih novelah in povestih. Uže v Naskoku diče kavkaška priroda „mirno krasoto in silo“ ter vzbuja v pisatelju misel o protivnosti, ki vlada med to krasoto in realnim zlom življenja. Slika bojnega polja, nočevanje pod milim nebom, občutki pri prvih streljih, podoba smrti — vse to vriva mu vprašanje: Ali ni uže tesno živeti ljudem na tem krasnem svetu, pod tem zvezdnim nebom? Se-li more sredi te čarobne, bajne prirode obdržati v duši človeški čuvstvo zlobe, maščevanja ali strasti in moritve? Vsa zloba v srci človeškem morala bi takorekoč izginiti v dotiki s prirodo, tem najneposrednejšim izrazom krasote in dobrega.

Kakor pa Tolstoj v svojih delih nikdar ne ljubi opisovati parodnosti boja ter pompozni prizorov, takó

se tudi redkokedaj spušča v podrobnejšo razpravo o tragiških, pretresljivih scenah, katere marsikateri pisatelj takó zelo ljubi. „Jaz sam bi rad dal ne vem koliko, da bi mogel pozabiti ta grozni prizor“ — opomni o priliki smrti nekega vojaka vsled topove kroglice. Razvidi se iz tega jasno, da Tolstoj zasleduje drugačne smotre, nego malone vsi drugi pisatelji, ki o takih prilikah računajo jedino le na efekt opisanih prizorov ter v ta namen porabijo vse, kar jim v to le služiti more, bodisi tudi še tako pretirano. Tolstoj čuti sam tujo boleost, tujo nesrečo ter čitateljem podaje svoja čuvstva le kot človek ljudem, pri katerih upa takisto na sočutje.

V čem ie vendar po mnenji Tolstega resnica življenja? Odgovora na to iskati je v drugih njegovih delih. Junak v „Jutru posestnika“ Nehljudov išče npravstvenega zadovoljstva v približanji k nižje stoječemu bratu, v zboljšanji njegovega življenja; v kratkem pa se prepriča na lastne oči, da je to iz različnih vzrokov nemogoče, da se vsi njegovi velikodušni načrti zdé njegovim kmetom samim smešni, zjedno besedo, naletel je povsodi le protivnost, roganje in topost. Gospodar, hoteč delati dobro, rešiti narod nesrečne usode, trudil se je, jezil in delal na vse moči, da bi izvedel svoje krepostne misli, toda ves trud bil je zaman. Povsod je zašel le v nekak circulus vitiosus, sosedje zvali so ga, kakor je čul od otroške deklice, nedoraslega, denarja bilo je vedno manj. Novi mlatilni stroj, katerega si je omislil, je le grozno ropotal, a mlatil na občno veselost kmetov ni prav nič. Slednjič ga sodnija celo zarubi. — Le jedno ostaje še takemu človeku — potopiti se v svoje misli ter zavidati prostodušne ljudi, ki se trudijo ter v mirnem realnem delovanji živé tu na svetu ter ne znajo za refleksije, koje mučijo omikanega človeka.

V to vrsto del bi postavil tudi povest „Iz zapisk markerja“, in novelo „Dva huzarja“, kojih glavne osebe so takorekoč negativni tipi, ki naj pričajo o bednosti življenja, brez smisla in resnice, življenja, kateremu se je moral odreči človek, iščoč popolnosti in razumnega konca.

Poskus, rešiti se vseh teh lažij in negotovostij življenja vidimo pri junaku novele „Kazaki“. Čudovite slike kavkaške prirode, opisi opravil in zabav kazaških, prizori z lova in bojev z Abreki — to je glavna vsebina te novele. V tako družbo pride Olenin, mlad človek iz Moskve, kateri je postal uže sit vsega okoli sebe, kateremu se je uže pristúpilo razveseljevanje s prijatelji in prazno življenje. Bil je popolnem svoboden, bogat, stariši so mu pred leti umrli. Mladost je kipela v njem, a v kaj uporabiti njene sile, tega ni vedel. To ni nikaka sila uma, srca ali izobrazbe, to je ono hrepenenje, storiti iz sebe vse, kar hočeš in kar se ti zdi, in storiti iz vsega sveta to, kar tebi ugaja, hrepenenje, ki se ti morebiti pojavi le jedenkrat v življenji o takej priliki, da je moreš porabiti in potem

ne več. Olenin čutil je v sebi to mladostno silo, ter sklenil za trdno, kreniti novo pot v življenji, v katerem bi se ne spominjal prejšnih zméd ter bi vžival novo, neokaljeno srečo.

Dolga pot na Kavkaz zdela se mu je le prijeten sprehod. V prihodnje življenje svoje slikal si je čudovite slike Amalat — bekov, čarobnik Čerkesk, najrazličnejših opasnostij itd. Ko pa dospè na Kavkaz, napravila je le Kavkaška priroda nanj nepopisljiv utis. Vsi ti novi prizori in utisi obodril so ga nakrat, okrepili mu živce, različne slučajnosti in opasnosti pa so dale resnobnega posla njegovim mislim. Opazil je takoj, kakó daleč je oddaljeno to prosto življenje sredi divje prirode od nezdravega njegovega dosedanjega životarjenja. (Dalje sledi.)

Novice.

— **Premeščenja.** C. kr. okr. komisar in predsedstveni tajnik g. baron Viljem Rechbach je premeščen k. okr. glavarstvu v Krško, c. kr. vladni koncipist g. grof Viktor Chorinsky pa k okr. glavarstvu v Logatec. K c. kr. deželni vladi v Ljubljano sta premeščena c. kr. okr. komisarja gg.: Alfonz Pirc iz Krškega in baron Ernest Schönbberger iz Logatca. Ta premeščenja so prišla nenadno.

— **Šentjakobsko trnovska ženska podružnica sv. Cirila in Metoda** priredi veselico dne 10. julija t. l. na vrtu Virantove gostilne.

— **Sokolov izlet v Medvode** se je minolo nedeljo, četudi je vreme nagajalo, izvršil najlepše ob obili udeležbi društvenikov in drugega narodnega občinstva. Izletniki so bili deležni lepih sprejemov v Št. Vidu in v Medvodah.

— **Klub slovenskih biciklistov Kamnik in okolica** priredi dne 29. junija dirko na progi mej Vranskim in Domžalami,

— **Gasilno društvo in občina v Gorjah** priredita dne 19. t. m. v proslavo cesarjeve 50letnice slavnost blagoslavljenja gasilnega doma.

— **Nadvojvoda Leopold Salvator**, zapovednik 13. topničarske brigade v Zagrebu, pride za letošnje poletje s svojo rodbino na letovišče v grad Mokrice na Dolenjskem.

— **Prešernu spomenik v Ljubljani** je naslov lepi pesmi, katero je zložil veliki čestitelj Prešernov naš dični pesnik Josip Stritar. Proizvod se bo prodajal po 10 kr. v korist Prešernovemu spomeniku. Dobiti ga bode pri predsedniku za nabiranje doneskov za Prešernov spomenik, g. županu Iv. Hribarju. Slovenci, sezite pridno po tej krasni pesni in s tem množite zaklad za zgradbo spomenika našemu nedosežnemu pesniku.

— **Shod slovanskih novinarjev** se vrši v Pragi zajedno s Palackega slavnostjo v soboto in nedeljo dne 18. in 19. junija. Na tem shodu se imajo slovanski časnikarji pred vsem dogovoriti za skupno postopanje. Slovenci moremo ta pojav slovanske vzajemnosti le najtopleje pozdraviti in le želeti je, da obili telegrafični pozdravi romajo tem povodom iz slovenskih pokrajin v zlato Prago.

— **Okrajna učiteljska konferencija slovenskih in nemško-slovenskih ljudskih šol v Ljubljani**, ki bo dne 4. julija v telovadnici I. mestne deške šole v Komenskega ulicah, ima na dnevnem redu tudi slavnostno sejo v proslavo 50letnice Nj. Vel. presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Ta

Ko nastane mrak, začno letati okrog ter roje tako celo noč, zjutraj pa sedejo na trtne liste, kjer bivajo skriti celi dan. Samica leže na nežno trtne mladike 30 do 40 belih, malih, svetlih jajčec ter izbere najraje bujno rastoče in rano poganjajoče trtne vrste, kjer najde gosenica pozneje največ hrane. To rojenje metuljčkov traja še celi mesec maj. Pričetkom junija — tu in tam tudi že koncem maja — namreč 15 ali 16 dnij potem, ko je samica legla jajčica, izleze že prvi rod gosenic. Te so — ako so popolnoma razvite — okoli 12 mm. dolge, Spočetka so bele barve, ki pa pozneje prehaja v svetlorudečkasto. Glava je črna, na hrbtu imajo rudečo progo, na strani kakor tudi na zadnjem delu telesa, pa čop dlakic. Gosenice, katerim so cveti ugodna hrana, zapredejo nekaj, drug pri drugem stoječih cvetov, s čimer uničijo navadno tudi take cvetove, ki niso bili razjedeni od lakomnih požrešnih gosenic. Gosenice se razvijejo tem hitreje, čim lepše je vreme. O deževju pa zastane nekoliko njih razvoj, in posledica je, da je njih škodljivo delo veliko večje. Koncem cvetenja so gosenice, ki so se medtem nekolikokrat prelevile, navadno že popolnoma razvite. Ako so se pa zbog slabega vremena prepočasi razvijale, to je, da niso še popolnoma razvite koncem cvetenja trt, ne prizanesejo niti mladim razvijajočim se jagodam ter se hranijo s temi. Večji del gosenic je pa popolnoma razvit pred koncem cvetenja ter se zabubi v cvetje, zapredši zdrave in pa že uničene cvetne dele, medtem ko se ostali del pozneje šele razvitih gosenic zabubi na trtnih listih blizu grozdov.

Deset do štirinajst dnij je minolo od zabubanja in že vidimo letati metuljčke drugega rodu, katerih število je seveda veliko večje od onega prvega rodu. To se vrši navadno zadnje dni meseca junija ali pričetkom meseca julija — izjemoma so jih opazili tudi že okoli 20. junija. Samice ležejo sedaj svoja, s trdo žlegasto tvarino zatrta jajčeca na grozdiče same in izberejo posebno one, kjer so jagode prav gosto nasajene. Po nekoliko tednih, koncem julija ali pričetkom avgusta, izlezejo gosenice drugega rodu, ki se zarijejo v jagode in se ž njimi živijo. Ker so te gosenice izredno lakomne, uniči lahko ena sama več grozdnih jagod. Naravno je, da začno take, od gosenic razjedene jagode gniti in to tem brže, čim neugodnejše je vreme. V mnogih slučajih zadošča, da so le nekatere jagode razjedene in uničen je celi grozd.

Razni zvedenci trde, da se gozdni sukač razven trt poprijema tudi drugih rastlin, bršljana, rumenega drena, kozje pogačice itd., ter se hrani sprva z njihovimi cveti, pozneje pa z jagodami, a to vprašanje ni še do cela dognano.

Kar se dostaje uničevanja tega škodljivega mrčesa, naj bo samo to-le omenjeno :

Kakor vedno, so tudi v tem slučaju psskusili z raznimi sredstvi. Izmed mnogih je omeniti posebno tiste, kateri obetajo največji uspeh.

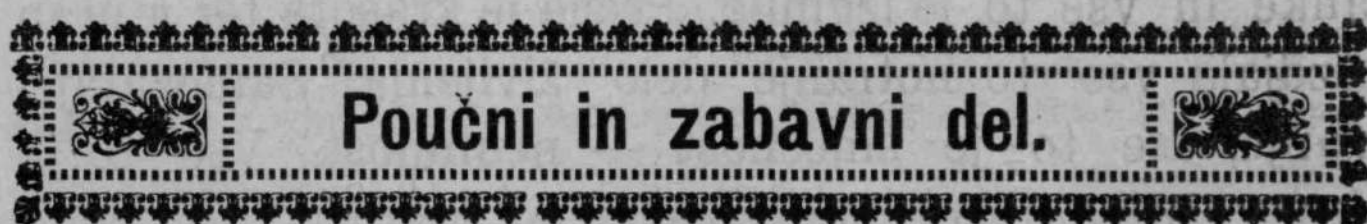
Sredstvo, katero so poskusili že v raznih krajih, je, dn love metuljčke. To se vrši tako, da se nosi poleg trt

z lepivom zastrte, luknjičaste, pihalom podobne lesene pločice, ki so pritrjene na drevesu in prišedši k trsju, se vsakokrat udari s palico, vsled česar se splašijo tam mirno sedeči mutuljčki ter se vlove na lepljivih lesenih pločicah. Ker se metulji vsled dremotnosti rano zjutraj in deloma tudi zvečer zelo leni, jih je na ta način prav lahko ugonobiti, če ne vse, vsaj deloma, ponavlja je to početje nekoliko časa vsak dan prav rano v jutro. A omenjam posebno, da se mora vršiti ta način uničevanja takoj o prvem pojavu metuljčkov, zakaj čim bolj so taisti razviti, tim večji in krepkejši je njihov polet, ki meri včasih kacic 30 m.. ne da bi se pri tem odpočili.

Za pokončevanje gosenic prvega rodu priporočajo med drugimi zlasti to-le sredstvo: Napravi se 5% razstopino navadnega zelenega mila v vodi, kateri se potem doda 1½% mrčesnega praška. Vse se dobro pomeša in s tem škropi goseničina gnezda. Dober uspeh je pričakovati le tedaj, ako je mrčesni prašek pristen in če se je škropilo pravilno. Ta način je sicer prav dober, a tvarine za to so predrage, da bi se mogel povsod upotrebiti.

Izvrstna in splošno uvedena metoda je, da se preišče vse trte oziroma cvete ter da se stisne gosenice v njihovih gnezdih z dvema prstoma. Zelo preporočilen način je tudi ta, da se ugonobi drugi gosenični rod. Z uničevanjem gosenic na že razvitih jagodah je začeti prve dni meseca avgusta. Vrši se s tem, da odrežemo razjedene jagode s škarjami in je uničimo. To delo se sicer lahko opravi o trgatvi, a tedaj je itak že premalo rok na razpolaganje.

Vinogradnikom je toplo prporočati, da se lotijo dela. Uničevanje grozdnega sukača jim prineso obilo koristi.

Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

(Dalje.)

Lev Nikolajevič Tolstoj je bil takrat še pod uplivom svojih idej o popolnjevanji človeških sposobnostij ter povsodi kaže, kako visoko ceni naravno prostost. Kazak Lukaška ded Jeroška, krasotica Marjanka pridobe si vse simpatije Oleninove. Lukaška vzbuja s svojo silo in pogumnostjo zavist v mladem moskovskem človeku, šaljivi pijanec Jeroška postane mu v kratkem s svojimi posebnimi nazori o svetu zanimiv tip, Marjanki pa pripada glavno mesto v mislih, ki so preporodile Olenina. Ona je mirna, odkrita takorekoč samosvoja. Oleninu zdela se je čista, nepristopna, velika. Sprva priljubila se mu je, kakor se mu je priljubila krasota gorâ in neba, pozneje čutil je, da so nazori o tej krasoti postali neobhodni v njegovem ži-

vljenji. Čuvstvo, katero ga je navdajalo, ni bilo niti otožnost vsled samotnosti, niti želja po ženi, ljubezen, kojo sem čutil, pravi, ni bila niti platonska niti bedasta. Treba je bilo le, da sem jo videl, slišal, vedel, da je ona blizu in bil sem ne srečen — toda miren. Toda ona ni mogla razumeti duševnih teženj Oleninovih. „Ako bi mogel postati jaz kazak Lukaška, da bi kral črede, pil čihir, prepeval pesni, pobijal ljudi ter pijan lazil na njeno okno brez misli na to, kdo sem jaz in čemu sem? — potem bilo bi to druga stvar, takrat bi morda mogla razumeti drug drugega, takrat bi mogel biti jaz srečen“.

Pri vsem tem premišljevanji vznemirjala je Olenina misel, kakó je treba živeti, da si srečen in zakaj on ni bil srečen uže prej takó kakor sedaj, ko gleda žensko v onej prvobitnej krasoti, v katerej je morala priti prva ženska iz rok svojega stvarnika, sedaj, ko živi s naravo, ko se z njo zabava ter razgovarja. „Kako sem bil nesrečen preje, kakó sem premišljal in izpremišljal ter ne našel nikdar družega, nego stud in gorje! In sedaj — kaj mi je še treba do sreče?“ In v jednom teh trenutij odkril se mu je nov svet. Sreča, dejal je, sreča mora obstajati v tem, da živiš za druge, To je jasno. Človeku je prirojena potrebnost sreče; sreča mu je brez dvojbe potrebna. Toda ako želiš zadostiti potrebnosti po egoistični poti, ako iščeš za se bogastva, slave, prijetnega življenja, pripeti se ti lahko, da je tvoj trud zamán. To želje torej ne morejo biti prave, a potrebnost sreče ni nepravda. Kakim željam pa moreš zadostiti brez ozira na vnanje zapreke? Kakim? Ljubezni in zatajevanju.“ In nova zvezda zasejala je v njegovi duši.

Nobene reči menda Olenin ni višje cenil, nego da se je o tem uveril. Toda prišla je ljubezen do Marjanke in vse to je izginilo. Prišla je krasota ter v prah razdjala vse to notranje delo življenja. Samozatajevanje, vse to je smešnost — neumnost. Vse to je ponov, pribežališče pred zasluženno nesrečo, rešitev od zavisti nasproti tuji sreči. Živeti za druge, delati, dobro! Čemu, če je v duši moji le jedna ljubezen do sebe, in jedna želja — ljubiti njo ter živeti z njenim življenjem. Očividno bilo je nedostatno oprostiti se navad za to, da bi se preporodil. Le ako bi svojo naravo zamenjal, mogel bi se Olenin osvoboditi od egoizma ter zlit se s prvobitno naravo. In junak povesti ostavi kazaško selo s potrtem srcem ter pusti Marjanko Lukaški. Tolstoj potoval je v zapadno Evropo. „Dotika z raznovrstnimi ljudmi, učenjaki itd. — piše — vtrdila me je še bolj v prepričanji o pravilnosti mojega popolnjevanja, saj sem našel pri vsih njih skoro isto vero, Pri njih nastopa ta vera v oni občni obliki, katero ima pri večini izobraženih ljudij naše dobe, kateri jo zovejo „napredek“. Takrat zdelo se mi je, da se s to besedo nekaj izraža. Takrat nisem še razumel, da, ako odgovorim na vsakdanje vprašanje; kako naj živim, da bo bolje, s tem: živi, kakor zahteva napredek, od-

govarjam v prav taistem smislu kakor človek, katerega veter v čolnu podi čez valove, kateri odgovori „nekam nas nese“ ako se mu pojavi jedino vprašanje zanj: kam naj se držim. Takrat tega nisem opazil. Le včasih uprlo se je čuvstvo samo — ne razum — proti tej prazni veri, ki je dandanes takó v navadi, in s katero skušajo ljudje prikrivati svoje brezumno življenje.

To čuvstvo izraža se jasno v spisih Nehljudovih potnih spominov. Poraža ga osobito egoizem, napisan na praporu civilizacije.

Potujoči pevec-berač v njegovem spisu „Luzern“ prosi ljudstvo darov, a nikdo mu ne da ničesa, nekteri se mu celo smejejo. Nehljudov se jezi na lorde, ki se niti ne ozró po prosečem pevcu, jezi se na lakeje, ki se rogajo revežu, kateri je po naključji zašel v gosposko gostilno, slednjič pa se jezi še nabolj na slabost lastnega uma, ki se vmešava v rešitev večno dvigajočega se, brezkončnega oceana dobrega in zla, odnošajev in protivnostij. „Zakaj ti ljudje, ki v svojih palačah, mitingih in društvih goreče skrbé za življenje Kitajcev v Indiji, za razširjevanja kristijanstva in omike v Afriki, za napravo društev v zboljšanje vsega človeštva, zakaj ti ljudje nimajo v prsih najnavadnejšega čuvstva, ki naj ga ima človek proti človeku. Ni li morebiti uže izginilo to čuvstvo, ali ni zavzela njegovega mesta uže ničevost, častihlepnost in koristoljublje? Razume se, da so ostala vsa ta nasprotja nerazrešena Tolstojevemu junaku. Nehote jel je misliti pri zvokih kitare neznanega pevca in njegovega glasú, da morebiti niti nima prav, da se jezi na bogate lorde ter da obžaluje pevca, kajti kdo vé, „je-li v dušah vsih teh bogatih ljudij toliko neskrbne, krotke radosti, življenja iz soglasja sè svetom, kolikor v duši pevca-berača. Kakor berač v „Luzernu“, takó neznan pred ljudmi je tudi genijalni goslar „Albert“, ki je srečen v svojem prepričanji, da je najboljši in najsrečnejši človek na svetu. Bogati Delesov vzame ga k sebi, da bi ga odvadil strastnega pijančevanja, kateremu je bil vdan. Pri Delesovu imel je vsega dosti — toda zdelo se mu je, da je bil prej vendar bolj srečen, ko je bil sam, prost in ubožen.

Tudi v drugih povestih razjašnjuje L. N. Tolstoj, da smoter, imeti samega sebe za boljšega in srečnejšega, nego te imajo drugi ljudje, more napolniti vsa bitja človeka, ki je na videz izgubljen, nepopoljšljiv ni pokvarjen. Ta motiv izraža pisatelj popolnoma jasno ter ga umetniški obdeluje v „Polikuški“. Takó zvali so kmeta v hiši neke, ne posebno bistroidne, toda dobrodušne posestnice. Polikej zapravlil si je bil uže davno dobro ime v selu. On je pijanec, potepuh, a ob jednom s tem dober človek, nesrečen, kakor sam pravi. Vsa vas je proti njemu, vsi ga sovražijo. Po nekem drznem činu pokliče posestnica Polikeja k sebi ter ga dovede do tega, da ji s solzami v očeh obljubi, da se poboljša. Sedem mesecev drži besedo, in posest-

nica, ki je ž njim jako zadovoljna, pošlje ga nekoč, da bi se prepričala, je li popolnoma pošten in dober, v mesto po večjo vsoto denarja. Polikuška veseli se srčno, da mu gospá toliko zaupa ter naglo vozi, da bi čem preje izvršil nalogo. Na poti nazaj po nesreči zgubi pismo z denarjem, kar pa opazi šele, ko je uže skoro domá. Takoj se vrne ter noč in dan išče v lesu. Gospá sama in vsi se uže bojé za njegovo poštenje. Slednjič se vrne domov ter pravi svojej ženi, da je denar uže nesel gospej. Ko pošlje ta ponj, gre ta namestu njej pod streho ter se obesi. „Iljič se je končal“ kriči sosedka, ki prva to ugleda. Žena Polikuške, ki je s tem času baš kopala otroka, pusti ga v strahu, teče ven — in otrok se utopi. Akulina pri groznem pogledu na mrtvega moža in mrtvo dete zblazni. V tem pa prinese neki kmet, ki je našel na potu ves denar, istega v vas nazaj. Scene iz Polikuške, vse njegovo potovanje, čuvstvo moške časti, ki se je probudilo v njem, prerojenje npravno izgubljenega človeka, njegov obup pri izgubitvi denarja, vse to slika pisatelj tako živo in naravno, da čitatelj nehote čuti in trpi z junakom dramatične te novele. —

Dramatičen zdi se nam tudi položaj junaka v povesti „Metelj“. Tu ni smrti. Tu so poetiški izvedeni težki trenutki človeškega bitja; strah pred poginom — brez vsake pomoči sredi snežne pustinje. Slika meteli, ko je vse na okolu belo, svetlo, snežno in nepremično, ko se ne vidi ne stolpa, ne bivališča, ničesa živega, ko počasi otrpljajo udje, trenutki, v kojih stopa smrt pred oči, vse to zbuja ti celo vrsto čuvstev. Opis burnih sanj pojme se občudovanja vredne poezije.

V Rusiji primeri se marsikomu, da pride v tak položaj v zimskem času. Toda velika je razlika med dobrodušno ironijo ruskega jemščika in tragičnim obupom izobraženega človeka v enakem položaju.

Razlika ta kaže se še bolj vidno v povesti „Tri smrti“. Bogata gospa, jemščik in drevó umirajo razno. Prva, ki ima vsega dosti, ki je davno uže pripravljena po cerkvenem obredu na smrt, trpi najbolj. Jemščik s čuvstvom pravega miru in vdanosti zapušča kot, ki je potreben onim, ki ostanejo še med živimi. Drevó umira še bolj prostó, njegov pogin pripomore le k temu, da se prirodna krasota še lepše pojavi in sosedna drevesa so hvaležna, da so dobila prostor širiti košate svoje veje dalje.

Zanimivo je, da Tolstoj prav v povesti „Tri smrti“ jasno pové, kdo po njegovem mnenji bolje ume smisel življenja in smrti. Uže tu se čuti, da ta smisel razume le ona množina trudečih se ljudij, „ki delajo ter na sebi nosijo svoje in naše življenje“.

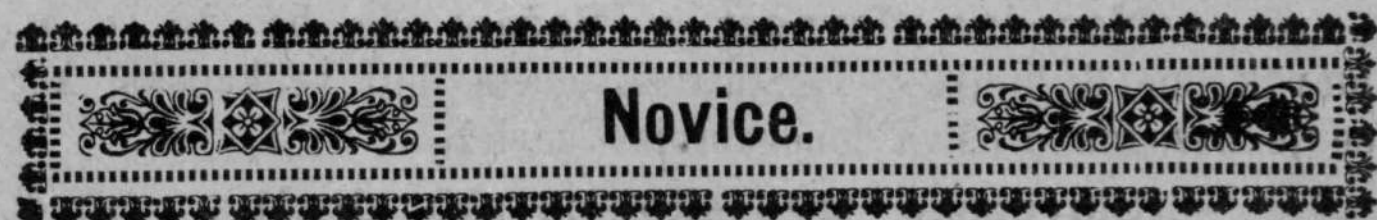
V resnici spremlja smrt gospé strah in obup. Smrt, nerazrešena v svoji tajnosti, kaže se umirajočej in vsim prisotnim kot neizbežno zlo, v očeh jetičnega jemščika pa in njegovih tovarišev prinaša smrt, mir

in pokoj. Kdo je srečnejši? Kdo bolje razume smisel smrti iz življenja?

Kot sin svojega kroga, bil je Tolstoj takrat tudi nezadovoljen z življenjem, toda on je v onem času zelo trudil oprostiti se te nezadovoljnosti. Premišljeval je rodbinsko življenje in zdelo se mu je bi bilo to jedino sredstvo doseči ta smoter. V tem oziru je jako zanimiv njegov prvi roman Rodbinska sreča. Tu delujeta osobito dve osebi. Glavna zadača romanu je, preiskovati razvoj čuvstva ljubezni isto po svojem prevratu v družabnost, ob enem pa dokazati, se li da misliti sreča moža in žene pod temi pogoji in v čem da se ista predstavljati.

Sergij Mihajlovič, varuh Maše, junakinje romana, skrbi začetkom očetovski za svojo gojenko, v kateri se vsled tega vzbudi čuvstvo hvaležnosti, ki preide polagoma v željo pogostokrat videti se ž njim ter željo ugajati mu. Dalje javlja se želja ohraniti te odnošaje. Varuh ima trideset let ter je časten mož, ki je prepričan o tem, da je v življenji jedino nekaljeno veselje živeti za druge. Dalje vidimo, kako se vedno bolj in bolj ujemajo misli in čuvstva Maše in varuha, kakó ona pri vsakej misli o svcjej bodočnosti misli nanj. Toda Maša ni videla še niti ljudij niti življenja. V njeno srce prešel je polagoma vsled upliva Sergija Mihajloviča nanjo ter vsled mladostnih uzorov nazor poslednjega o sreči živeti za drugega. Z neopisno srečo privoli v zakon s Sergijem Mihajlovičem. Uzor njegove sreče bil je v tem času vzvišen. Tiho rodbinsko življenje na deželi, z večno ljubeznijo drugega k drugemu, z zmožnostjo delati dobro ljudem, trud, kateri donaša korist, potem počitek po delu, knjige, godba — te je bila sreča, najvišja sreča, kojo si je on mislil in Maša je popolnem soglašala ž njim.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Odlikovanje.** Presvitli cesar je podelil dvornemu svetniku in namestniku dež predsednika g. Aleksandru Schermerlu vitežki križ Leopoldovega reda.

— **Presvitli knez in škof dr. Jeglič** je obiskal minoli teden tudi obe tukajšnji bolnici, garnizijsko in deželno. Predstojništvu bolnic sta pri vstopu najprijazneje pozdravili visokega gosta, ki je z vidnim zanimanjem si natančno ogledal vse prostore in tolažilno nagovarjal bolnike.

— **Birma in kanonično obiskanje v ljubljanski škofiji.** Presvitli knez in škof bo delil zakrament sv. birme 3. julija v Begunjah na Gorenjskem, 5. julija v Lešah, 6. julija v Mošnjah, 10. julija v Novem Mestu, 31. julija v Tržiču, 16. avgusta na Dobrovi pri Kropi, 17. avgusta v Kamni Gorici. V Kranju, Predosljih, v Velesovem in v nekaterih drugih župnijah kranjske dekanije bo birmovanje meseca oktobra.

— **Nove maše** bodo imeli v naši škofiji letos naslednji bogoslovci: iz četrtega leta: Ažman Andrej 31. julija v Kropi; Berlan E. Ant. 31. julija v Ljubljani v cerkvi presvetega Srca Jezusovega; Čemažar Frančišek 24. julija v

lahko tanek. Na jamo naredi močan pokrov, da ne pada gnoj nanjo, a na strani napravi luknjo, okrog katero bo gnojnica tekla v jamo.

Robe na gnojiščni kotlovini napravi položne, ne strme, da prideš brez ovire z vozom v kotlovino. Dno in robe obloži na 2 do 3 decimetre debelo z ilovico, a v ilovico natolči vsakovrstnega, debelejega in drobnejega kamenja, da ti kotlovina vodo drži in da se ti robi ne porušijo. Okoli gnojišča naredi drago, da se ti ne steka deževnica z obhlja v kotlovino. Deževnica gnoj izpira in jemlje iz njega najboljše snovi. Tudi kapnice s hlevske strehe ne pusti na gnojišče, odvajaj jo po strešnih žlebih na stran proč od gnojišča. Dež in sneg s podnebja pa gnoju ne škodujeta, še dobro je zanj, da ga včasih porosita.

Dobro urejeno gnojišče samo ti pa še ne na pravi dobrega gnoja, gnoju še móraš prav streči, da ti postane takšen, kakoršen mora najbolje služiti polju.

Od konjev se spravlja gnoj navadno vsak dan na gnojišče. Pri govedu, ovcah, kozah in svinjah pa se pušča delj časa v hlevu pod živino. To je dobro in koristno, zakaj če se pusti živini pod nogami, se trdi odpadki tesno zmešajo s steljo, voda pa vseskozi premoči gnoj in se enakomerno razdeli po njem. Vrhu tega od živine trdo steptani gnoj pomalem prepereva in ne zgubi preveč gnojilnih snovij, ker nima zrak prostega pristopa v njega. Seveda morajo biti za ta slučaj hlevi dovolj prostorni in primerno visoki, da se hlevski zrak preveč ne okuži z ostrim sopuhom, odhajajočim iz gnoja. Tudi korita, jasli in gare morajo biti tako urejene, da se dado v tisti meri povzdigniti in višje postaviti, kakor narašča gnoj pod živino.

Ko pride čas, da mora pod živino nakupičeni gnoj iz hleva, izkida in spravi se na gnojišče. Zdaj se naj konjski, goveji, ovčji in svinjski gnoj med seboj zmeša, ker se na ta način slabši svinjski gnoj zboljša, žgoči konjski pa ohladi in kmetovalec dobi prav dober mešan gnoj, kateri je za vsako zemljo in za vsako rabo. Gnojišče naj se pokrije in obloži z gnojem le polagoma, ne vse naenkrat. Koliko pa ga pokriješ tisti čas, tam naloži gnoja $1\frac{1}{2}$ m visoko, ne višje, ker gnoj v previsokem kupu rad pregovori in preplesni. Nakidani kup trdno poteptaj s konji ali voli, katere si nekoliko časa po kupu tem ter tja gonil. Od strani pa kup obmeči z blatom, ki si ga nalašč za to naredil iz rahle prste in gnojnice, da ti veter gnoja ne prepihuje in ne kvari. Kakor si napravil prvi kup na gnojišču, tako naredi drugega, tretjega in vse sledeče.

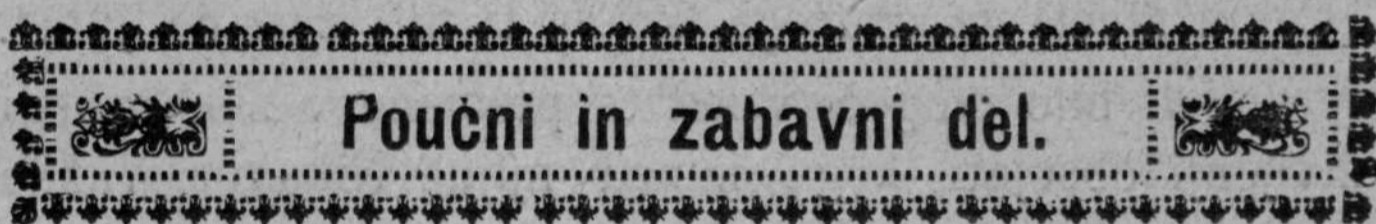
Gnojnico vse leto skrbno zbiraj v jami gnojnišnici, niti za eno žlico se ti je ne sme pogubiti. Kdor ve, koliko je vredna gnojnica, se pač mnogokrat, le premnogokrat jezi in hkrati žalosti, ko vidi, koliko toli koristne gnojnice steče in se pogubi na kmetih, kjer nimajo prav vrejenega gnojišča, tja po dvorišču,

ven po potih in cestah. Kar so aidovi ali kornuzni žganci brez začimbe, to ie gnoj brez gnojnice, rod ni malovreden.

Da ti gnojnica redno odteka iz bleva in se zbira v gnojnišnici, nikoli ne čakaj, da se ti draga zamaši. Kakor iz gnoja, odhajajo tudi iz gnojnice prekoristne snovi v zrak. Da to zabraniš, vlij včasih v gnojnico žveplene ali solne kisline ali natrosi v njo pepela, drobnih odpadkov iz apnenic ali opekarnic, apnenčevega ali laporjevega prodca.

V gnojnišnici nabrana gnojnica služi ti naj pred vsem za polivanje in zamakanje gnoja na gnojišču da ga ohraniš vlažnega in ga varuješ škodljivega pregorevanja in preplesnevanja. Pri tem delu ti posebno dobro služi nalašč za to narejena sesalka, s katero molzeš in vlečeš gnojnico na gnoj. Če pa nimaš sesalke, zajemaj gnojnico z zajemalcem (žehtarjem), katerega si nasadil na dolg kol in polivaj z njo gnoj. Bolj ko boš pridno gnoj z gnojnico polival, in ga zamakal, mastnejši in boljši bode postajal. Takšnega gnoja pa je en voz več vreden, kakor pregorelega ali preplesnelega ali izpranega trije vozovi.

Ko voziš gnoj z gnojišča na polje, zaukaži kidačem, naj ga jemljejo s kupa vedno od vrha navzdol do tal, da se razen gnoje vrste in plasti še bolj pomešajo.

Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

(Dalje.)

Preideta dva mesca po svatbi. Maše se loti čuvstvo osamelosti, želela si je več gibanja, več življenja, zanimivostij in opasnostij za svoja čuvstva. V tihem življenju ni bilo mesta preostanku njenih sil. Slednjič pokaže se popolno nesoglasje med Mašo in možem. Pri njem vladalo je življenje čuvstva, a pri njej bilo je obratno.

Da bi opomogel temu, odvede jo Sergij Mihajlovič v Petrograd. Tu čutila se je takoj v svojej sferi. Toliko zanimivostij, toliko veselja čakalo jo je tu, da je takoj pozabila vse preteklo, vse svoje sklepe in načrte. „To je bilo vse le šala; jedva se je začelo. Tu je še-le pravo življenje“, mislila si je Maša. Nepokoj in dolgi čas, ki sta jo mučila na deželi, izginila sta popolnoma, za to pa je nastopil vedni nepokoj za soproga. Maši pripovedovali so od vseh stranij stvari, ki so jej mešale glavo. Od vseh stranij so se jej klanjali, vsi so jo ljubili, in vse to opažala je z nekakim ponosom, tako, da v kratkem ni več pomišljala, staviti se na prav isto stopnjo s svojim možem, počasi celo na višjo stopnjo. Od todi že ni bilo več daleč do misli, da mora mož njeno ljubezen do njega

šteti jej v zaslugo. Vse to delalo je njeno občevanje s soprogom nekako samooblastnejše in malomarnejše.

V kratkem prično se opazke med možem in ženo. On ni skrival svojega mrzenja lahkoživim in neumnim ljudem nasproti, kojih družba je ona cenila. Te opazke smatrala je Maša za pojave oblasti moževe nad ženo. Njuni odnošaji se sicer na videz niso poslabšali, toda postajali so vedno bolj napeti in nenaravni. Nehala sta biti drug za drugega uzor dovršenega človeka na svetu, začela sta na tihem soditi drug drugega. Scen in preprirov sicer ni še bilo, a interes, katere je zasledoval vsak izmed njiju, nehali so biti obema vkupni — z drugimi besedami — pričela sta hoditi vsak svojo pot.

Zaradi žene odpotuje Sergij Mihajlovič iz Rusije na potovanje ž njo. Tudi tu odlikovala se je povsodi vsled svoje lepote in ljubeznjivosti. Toda tu rodilo se je v prvič v njenih prsah čuvstvo kesanja. Neki nadležnež, ki jo je zasledoval, poljubi jo. Poljub tujega človeka ostane ji na lici, ter vzbudi nemir in skrb v njeni duši, ki pa vender ne spreminita njenih odnošajev soprogu nasproti. Živela sta vsak zase, on v svojih opravilih, pri katerih nje ni bilo potreba in k katerim je tudi ni vleklo — ona, s svojo praznostjo, katera soproga ni več žalostila in skrbela kakor prej. Prenehala je uže razumevati to, kar se ji je prej zdelo tako jasno in lepo: „Sreča tvoja je v sreči družega“. „Čemu živeti za družega, ko se ti niti zase ne ljubi“.

Jeli bilo mogoče vsled te premene v zakonskem življenju obsojati koga izmed njiju? Nikakor. Važno pa je, da je Sergij Mihajlovič mirno prenašal svojo usodo. V nekem razgovoru z ženo pravi: „Vsi mi, osobito pa vè ženske, morate doživeti same vso nesmisel življenja, zato, da se povrnete k življenju samemu, drugemu vrjeti se ne da“. Toda Maša, ki se je jezila sama nad saboj, dolžila je sama pri sebi vedno le moža ter mu očitala, da je on vsega kriv, ker ji je vse dovolil. Da bi se povrnilo prejšnje čuvstvo, se ni dalo misliti. Ostalo je le v dragocenem spominu, in mesto njega razvilo se je drugo čuvstvo ljubezni, ljubezni do otrok in njihovega očeta, ljubezni, katera je položila temelj drugemu, toda uže popolnoma drugače srečnemu življenju, o kojem pa ni več govora v romanu „Rodbinska sreča“.

Vprašanje je bilo takrat še za Tolstega, katero življenje je srečnejše: polno mladostnih idejalov in burnih čuvstev ali ono, v katerem ostaja vsa (tako-zvana) „nesmisel življenja“ v ozadji in katero se opira na trajno družbo ter na čuvstvo dolžnostij otrokom nasproti? Tip družine Pjera Bezuhova in Nataše Rostove reši v danem slučaju vprašanje na korist potrebnosti, katere izpolnitev je najboljša uteha osobne bolesti, na korist ljubezni, katera se ni porodila v domišljiji, v brezumni strasti, temveč ljubezni, ki izhaja iz čiste, nravne naklonjenosti, osnovane na spoštovanju in na solidarnosti mislij in čuvstev.

Kronologični red, v katerem zasledujemo dela našega pisatelja, zahteva, da posvetimo na tem mestu njegovemu pedagoškemu delovanju par besed. To delovanje je v marsičem tako samostojno, tako polno posebnih idej, da bi bilo neobhodno potrebno posvetiti mu posebnih, mnogo obširnejših študij. Tu naj zadostuje, ako omenim, da je tudi tu iskal Tolstoj resnice in smisla življenja. O tem sam omenja: Ko sem se vrnil v domovino, naselil sem se na deželi ter se pričel pečati z narodnim šolstvom. To delovanje priljubilo se mi je osobito vsled tega, ker v njem ni bilo one zame povsodi očitidne laži, ki me je bodla v oči pri delovanju kot učitelj — pisatelj. V višjih sferah književnega delovanja razumeval sem, da se ne da učiti, ako ne veš, kaj naj učiš. Videl sem, da vsak uči kaj družega ter da v preprih med seboj le sami pred seboj skrivajo svojo nevednost. Tu med prostim narodom, menil sem, opomogel bodem tej težavi s tem, da pustim otroke, da se uče tega, kar jih veseli“. Čez leto dnij poda se Tolstoj zopet za nekaj časa na potovanje, a ko se vrne, poprime se zopet pedagogike ter prične izdajati tudi časopis „Jasnaja Poljana“, namenjen v prvi vrsti pouku. V ta čas delovanja našega pisatelja spadajo pedagoški spisi, ki so zbrani v četrtej knjigi Salajevske izdaje Tolstojevih del, dalje „Azbuka“, koje ni odobrilo ministerstvo narodne prosvete, dalje še različne knjige za prosti narod, katerim jednakih z ozirom na umetnost pripovedovanja in dostopnost ljudstvu po sodbi strokovnjakov ne najdeš v vsej ruski književnosti.

V tem času pričel je Lev Nikolajevič svoj roman „Dekabristi“, katerega prva tri poglavja so izšla v „Sborniku“ literaturnega fonda l. 1884. Toda načrt tega romana je Tolstoj zavrgel in na mesto „Dekabristov“ stopila je ženijalna vojna epopeja.

Vojna i mir.

„Vojni i miru“ jednakega romana po sodbi prvih učenjakov ne najdeš v književnostih vsega sveta. V Angliji stavijo ga višje nego dela slavnih svojih romanopiscev Fol in Dikkensa, Franczje cenijo ga bolj nego splošno priznane spise svojega Aleksandra Dumas starejšega. V redu vseh različnih vrst romana ni niti jednega, ki bi se mogel meriti z delom grófa Tolstega.

Tega častnega mesta romanu niso pridobile le njegove umetniške lastnosti. Poleg neobičajno zloženega dejanja, ki je povsem originalna in dovršeno, poleg fine psihologiške analize duševnega sveta delujočih oseb ima „Vojna i mir“ tudi še druge prednosti, ki so romanu zagotovile prvo mesto. V prvej vrsti je to pretresujoča, živa slika borbe celega naroda za svoj obstanek, borbe v katerej kaže pisatelj, kako natančno pozna narodni značaj, kako navdušen je za svojo domovino, kako vzvišen je smoter, ki ga zasleduje.

Realnost opisa vse epohe francosko-ruske vojne zagotovljena je z izjavami odličnih učenjakov. A. J.

Popov, kateri se je osobito pečal s preiskovanjem one dobe, omenja pogostokrat „Vojno i mir“ ter pravi, da Tolstoj, kateri je imel seveda le najvažnejše pripomočke in dokumente pri rokah, sklepa tako naravno in ženijalno, da se njegova povest večinoma povsem sklada z izjavami dokazov, na katere je prišel Popov mnogokrat po zaključji, za katere pa Tolstoj niti vedel ni.

Predno preidem na natančnejši opis posameznih delujočih oseb in njihovih odnošajev k celotnemu delu, omeniti moram osobito jedno stran romanovo, ki se je tako pogostokrat štela pisatelju v greh, očitalo se mu je namreč, da je misticizmu odmeril v svojem delu preveč prostora. „Glejte“, pravijo, „pisatelj veruje v usodo, pripisuje ji važno mesto velikih dogodkih, veruje v elementarno silo nas. Filozofijo bratske ljubezni, katero kaže jeden glavnih junakov „Miru“, Pjer Bezuhor, osobito kolje oči vsled svoje mističnosti. V obče leži veliki greh pisateljev osobito v tem, da se Tolstoj trudi najti za dogodkom nekaj družega nego sam dogodek, da išče povsodi tajinstvenega „Čemu?“, da išče povsodi odgovora o neskončnem, da ga zanima tajnost življenja bolj, nego vse puste naučne teorije skup Marsikateri čitatelj pa, kateremu vse to ne ugaja, uverja, da taki elementi v umetniškem delu nikakor niso na mestu, da so nepotrebni. Toda, je li to v istini tako? Ozrmo se po dokazih za napačnost teh trditev v zgodovini kulture.

Priznati se mora, da je imel mistični element o vsih časih in pri vsih narodih ogromen kulturni pomen. Ne Konfucij, ne Budda, ne Mahomet, ne grška mithologija, ne hebrejska Kabala in se marsikaj družega bi ne bilo imelo upliva in moči do človeka, ako bi ne razlagalo tajnega smisla pojavo, ki so nedostopni potom raziskavanja. Marsikaka veda, ki se sicer opira na realne dokaze in poskuse, je mistična v svojem postanku. Da ne omenjam družega, navedem naj zvezdoznanstvo in kemijo, ki se imata za velik del uspehov zahvaliti misticizmu. In poezija? Kako mnogo važnih poetičnih proizvodov je izšlo pod vplivom misticizma. Ni li s podobnimi nazori napolnjena Ilijada, Edda, dela velikih grših tragikov, Dantejeva „Divina comendia“, Goethejev Faust in slavne lirične drame Riharda Wagnerja? Za ozko omejeni um je vse pod solncem premalo jasno, toda Genij se ne straši vprašanj, ki jih še ni razrešilo znanstvo

Kar se tiče mističnosti „Vojne i miru“, je ista tam popolnem na svojem mestu. V času tolike nesreče in bede nagiba narod vedno na versko — mističen način razjasnjevanja si skrite mu vzroke grozних dogodkov. Tako je bilo tudi v dobi francosko-ruske vojne. V Napoleonu videl je prosti narod Antikrista, ki je prišel, da mu pogubi očetovo. Ta mistični nazor ni mogel ostati skrit Pjeru Bezuhovu, kot čutečemu srcu, katero ni našlo odgovora na svoja težnova vprašanja življenja ni v svojem krogu, ne v vedi in

znanstvu, ki sta mu bila dovolj znana. V številu zveri Apokalipsine čital je ime Napoleonovo in svoje ter bil vsled tega uverjen, da je misija njegova umor Antikristov. Vse to je, kakor se je uže od mnogih stranij dokazovalo, popolnem v duhu one dobe, in Tolstoj tudi v tem slučaju kot realist ni nikakor grešil.

Vojna z Napoleonom pojavila se je kot skušnja, poslana od usode. Radi tega se čini Napoleonovi tudi niso mogli povsem ravnati po prej določenih načrtih. Neka nevidna sila tiščala ga je dalje proti Moskvi, a Rusi umikali so se pred njim tudi brez določenega načrta. Toda energija, katera je privedla Francoze v Moskvo, izgubila se je tam. Nasprotno pa se je pokazala energija ruska tu v srci Rusije v vsej svoji sili. Napoleon bežal je z „veliko armado“, kozaki zasledovali so ga povsodi. „Vojaki francoske vojske“, omenja Tolstoj v svojih podatkih o vojni 12. leta — „niso šli pobijati ruske vojake“ v Berodinski bitki vsled Napoleonovega ukaza, temveč iz lastne sile in želje. Vsa vojska: Francozje, Nemci, Italijani, Poljaki — lačni, raztrgani in utrujeni vsled mučnega potovanja — čutili so, ko so zagledeli vojsko rusko, ki jim brani pot v Moskvo — le vin est tiré et quil faut le boire — da je vino nastavljeno, ter da je treba piti. Ako bi jim bil takrat Napoleon prepovedal biti se s sovražniki, ubili bi bili njega ter šli potem nad Ruse, kajti to bilo je neobhodno. (Dalje sledi.)

Novice.

— **Imenovanje.** Finančni minister je imenoval davčna kontrolorja g. K. Meschnerja in g. R. Murgelna glavnima davkarjema. Davkar J. Skušek in oficijal V. Ažman sta imenovana kontrolorjema pri glavni davkariji.

— **Cerkvico sv. Cirila in Metoda v Padričah** pri Trstu bodo blagoslovili dne 10. julija t. l. Požrtovalni rodoljubi tržaški in okoliški so zbrali denar za to lepo pomembno cerkvico.

— **Zadruga sv. Nikolaja** je ime novi družbi v Trstu, ki ima namen, preskrbovati posle ženskega spola. Družba bode skrbela za one služkinje, ki so brez službe, da jih ne tare beda v dobi, ko so brez službe in zlasti, da se ne izgube moralno. Le pohvalno se mora omenjati tržaških rodoljubkinj, ki so zasnovale to družbo.

— **Koncert za Prešernov spomenik** priredi pevsko društvo „Slavec“ dne 2. julija na vrtu „Narodnega doma“.

— **Vodovod v Črnomlju.** Dne 11. julija t. l. bodo v Črnomlju v spomin 50letnice cesarjevega vladanja otvorili vodovod. Slavnostni govor bo imel dvorni svetnik in drž. poslanec g. Franc Šuklje. Slavnosti bode prisostvoval tudi dež. predsednik ekselencia baron Hein.

— **Iz ljubljanske škofije.** Presvitli knez in škof je imenoval kanonika in dosedanjega mestnega župnika gospoda Jan. Flisa za generalnega vikarja, namestnik je prelat g. dr. Kulovic. Za stolnega župnika je imenovan kanonik g. Jos. Erker in za dekana ljubljanske dekanije kanonik g. Iv. Sušnik.

9. Vsak majhen nedostatek pri stavbah je treba koj popraviti, dokler ne postane večji, ker bi njegova odstranitev zahtevala tudi več lesa;

10. Lesa, katerega hočemo rabiti za stavbe ali za razne izdelke, ne sekajmo šele takrat, kadar ga rabimo, ampak vedno 2 ali 3 leta prej in to v primernem času za sekanje.

8. Končno naj še omenimo, da so večkrat tudi ognjišča kriva, da se porabi preveč drv. Zato je pa prav potrebno in bomo mnogo koristi imeli od tega, ako si tudi ognjišča tako uredimo, da ne bomo na njih po nepotrebem požgali preveč drv.

Želeti je, da bi slovenski kmetovalci o tem, kar smo povedali dobro premislili, Ako to store, se na podlagi svojihkušenj hitro prepričajo da smo pisali resnico in da je le tisti posestnik gozda umen gospodar, kdor se ravna po teh navodilih.

Kmetijske raznoterosti.

— Skušnje na tukajšnji podkovski šoli vršile so se dne 27. in 28. junija pred izpraševalno komisijo, kateri predseduje vodja gosp. dr. vitez Bleiweis, člana izpraševalne komisije sta c. kr. okrajni živinozdravnik gosp. Folakowsky in učitelj gosp. E. Šlegel. Kovačev brez šole bilo je 8, vsi so prvič podvrgli se skušnji, 6 bilo jih je iz Kranjskega, 1 Štajarc, 1 Korošec. 6 kovačev prestalo je skušnjo z povoljnim uspehom, dva morata ponavljati skušnjo po preteku enega leta. Učencev podkovske šole bilo je v I. tečaju 8, le eden šolal se je na lastne stroške, eden dobil je podporo od deželnega odbora goriškega, 6 dobili so podpore potem c. kr. kmetijske družbe. Razum enega so vsi učenci prestali skušnjo z povoljnim vspehom, dva učenca Grum Ivan iz Stare Vrhlike in Vidmar Janez iz Doba dobila sta red „prav dobro“, učenci Vilhar Jožef iz Postojne, Demšar Janez iz Škofjeloke, Majeen Fran iz Rakovnika in Vižin Avgust iz Solkana na Goriškem red „dobro“, Bukovnik Peter iz Tupalič red „zadostno“. Eden učenec, Verderber Josip iz Möselna, mora ponavljati skušnjo čez 2 meseca.

Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati, spisal dr. Janez vitez Bleiweis-Trsteniški, Ta knjiga je ravnokar v Blasnikovi tiskarni izšla in stane 80 kr. komad, po pošti 10 kr. več.

Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

(Dalje.)

Ko so čuli njegov manifest, v katerem jim obljublja za njihove rane in smrt čast in slavo pri potomcih, kričali so vsi: „Vive l' Empereur!“ „Vive l' Empereur!“ kričali so pri vsaki priliki, pri vsaki nesmisli, tudi jim ni preostajalo drugzega nego kričati „Vive l'empereur!“ ter dreti v boj, da bi našli živeža, da bi si priborili Moskvo. Nikakor torej niso vsled ukaza Napoleonovega pobijali sebi podobnih.

Z ozirom na vso to, Tolstoj nima dovolj sarkazmov za vse one generale, ki so se prepirali o dispozicijah in načrtih boja, za vse dvorne karjeriste,

ki so organizovali cele vojske v svojih kabinetih ter sestavljali plane na papirji. Junak vojne je starec Kutuzov, ki prepušča usodi položaj. Usoda pregnala je francosko vojsko ter dvignila rusko za njo. Staremu vojskovodji ni bilo treba drugzega, nego ne protiviti se ji. Kutuzov je ravnodušen vsemu nasproti, dobra in slaba poročila prejema z isto hladnokrvnostjo. V vsem vidi prst Božji. Tega starca postavilo je vojski na čelo narodno oduševljenje proti volji carja Aleksander I.

Temu patrijotičnemu navdušenju pripisuje Tolstoj silo, ki je tajnostno vodila vse. Tu ni bilo fraz, patriotizem javljal se je tu „prosto, neprisiljeno, organsko“, dispozicije in načrti so bili nepotrebni, vojskovodja je bil ravnodušen za vse. Toda kdo in kaj je delovalo v borbi z Napoleonom? V tem oziru pripada aktivna uloga prostemu vojaku. On nosi v sebi dušo domovine. V trenutkih strastnih spopadov, v trenutkih besne jeze na vruga ali ako je dolžen pokorščino sili, ki mu vелеva storiti v gotovem roku kaj, zamore on vse. Z njegovim junaštvom seznanijo čitatelja opisi bitk, z njegovim značajem prizori iz ruskega tabora, z njegovimi zaslugami za domovino, z njegovo požrtvovalnostjo grozne slike z bojnega polja in iz bolnišnic.

Na straneh, ki so oddeljene „Miru“, vidimo, kako je živela ruska visoka družba v prvi četrtini našega stoletja. Tu se dejanje razvija v treh točkah. Na prvih straneh vpelje pisatelj čitatelja v petrograjski salon. To je salon visokega sveta, kjer so se gibali vsi tedanji modni državniki, kjer so se spletke mešale z slavo-hlepjem, kjer si je ničevnost delala karjero. — Kot drugo središče kaže se posestvo kneza Bolkonskega. To je pribežališče nezadovoljnih velikašev, ki vedo ceniti sebe, opozicijo tedanjemu redu — ali bolje neredu. — Tretje središče je dom Rostovih. Tu vlada moskovsko gostoljubje z vedno zadovoljnostjo in veselostjo.

V vsakem iz teh krogov občuje glavna oseba „Vojne in Mira“ — Pjer Bezuhov, Ki tipiški strinja v sebi dobro in slabo stran Rusa. On je mehkosrčen, pristopen vsemu dobremu, odkritosrčen do najivnosti hitro se vžalosti — toda nestalen in neodločen. Včasih je poln eneržije, toda brž popusti, radoveden je do smešnosti, poleg tega pa raztresen tako, da je v stanu pozabiti na svojo častno besedo, a v nevarnosti junašk in drzen.

Ko se vrne Pjer Bezuhov iz tujine, kjer se je bil izobraževal, vidi se v položaji človeka, ki ne ve kam bi se dejal. V omenjem Petrograjskem salonu, v katerem ga je naključje privedlo, pojavila se je njegova medvedja nepripravnost in neopiljeni demokratizem v vsej svojej divjosti. On nikakor ne skriva svojega liberalizma, ki ga je pripeljal iz tujine seboj, premišlja o ruski republiki, o zmagi nad Napoleonom, o prerobenju grešnega rodu človeškega in o podobnih čudnih fantazijah, toda v istini poteka njegovo življenje v popivanji, škan-

dalnih zabavah in v brezdelji. Rahločutni visoki krog ni prav nič vesel take družbe. Toda vse to ne ovira nekoga izmed glavnih oseb tega kroga, da ovenča Pjerovo srečo s svojo hčerjo dvomljivega glasu. Ta zakon ne more zadovoljiti Pjera. Brezsrčna Helena ni nikdar ljubila na svetu ničesar razven lastnega telesa. In Pjer se spametuje. Pri vsej svojej nerodnosti prečrta energično račune soprogi pri prvi sitnosti, katero mu ta provzroči.

Po rodbinskem viharji čuti se zopet popolnem prostega človeka, ne vedočega, kaj početi s seboj. Bolj nego prej vznemirjajo ga vprašanja o smotru življenja v obče. „Kaj je slabo? Kaj je dobro? Kaj je treba ljubiti, kaj sovražiti. Čemu živiš — in kaj si — kaj je življenje, kaj smrt, kaka sila vlada vse.“ Čem bolj premišljuje vse to, na več nasprotstev pride in slednjič nehoté vzklikne, da človek le to vedeti more, da nič ne ve — in še to ni njegovo, temveč stara prislovica. To je torej najvišja stopnja človeške modrosti. — Iste dvojbe, kakor Pjera, vznemirjale so dolgo i samega autorja „Vojne in mira“. V njegovih priznanjih citamo: „Iskal sem v vseh znanstvih, in ne samo, da nisem nič našel, temveč uveril sem se, da vsi oni, ki so uže iskali, tudi niso nič našli. Toda ne samo, da niso nič našli, temveč jasno so priznali, da prav nesmisel življenja, katera me je spravila v obup — je jedina nedvojljiva veda, pristopna človeku.“ Slučajno naleti Pjer v družbo nekega masona in v kratkem je i sam mason z dušo in telesom. Odloči se služiti veri in delati dobro. Temno obzorje se mu nekako hipoma zjasni, duševni valovi se mu poležejo in mir mu pride v srce. Zdaj zdi se mu, da so minule vse dvojbe in vse prejšnje napake, bodočnost pa se mu vidi čista in srečna, uvidel je svoj poklic v sreči sobratov. Prva skrb Pjerova po prihodu na svoje Kijevsko posestvo je, čim preje osvoboditi kmete, zboljšati njihovo usodo odpraviti telesne kazni, zljajšati vse kar teži kmete, zidati šole in bolnice. Vse se čudi Pjeru, vsi ga hvallijo, in on čutil je mir v svoji duši, kakor človek, ki se je rešil težke preteče nevarnosti. V resnici zdi se Pjeru vse to nekako čudo. Počasi začne ostro opazovati masonstvo in pride slednjič do tega, da je i tu še mnogo, mnogo nedostatkov. „Bratje moji, masoni, pravi Pjer, hodijo na zabave, plese, obede itd. ter se zaklinjajo, da so pripravljene dati življenje za bližnjega, toda marsikdo od njih za uboge niti po rublju ne plačuje. Vsi priznavamo in pridigujemo krščanski zakon „ljubi svojega bližnjega in pozabi, kar ti je hudega storil — zakon, vsled katerega smo v Moskvi postavili sto in sto cerkev — in včeraj — topli smo z bičem vojaka, ki je bil ubežal — a svečenik in propovednik zapovedi ljubezni, dal mu je sam poljubiti križ pred mukami.“ Z vsem tem se Pjer sprijazniti ne more in da bi na to ne mislil, vda se vsakovrstnim drugim zabavam. Uže iz tega je razvidno, da je Tolstoj v tipu Bezuhova dovolj jasno pokazal versko borbo, ki je

njega samega mučila, dvojljivost dobrega in resničnega pri laži in zlu resničnega življenja. Plod vseh teh prevar pri Pjeru pa vendar še ni bil skepticizem, kateri si je pa vsled istih izkušenj osvojil trajno mesto v neki drugi osebi, v Pjerovem prijatelju Andreju Bolkonskem.

Stari knez Bolkonski in njegov sin Andrej sta tipični sliki med našo družbo. Stari Bolkonski je osoren, visok in patriarhalen. V svojem ponosu vpliva na vse, ki bivajo ž njim, vsi se ga boje, tudi hčer njegova, katero muči z vednim zapovedovanjem, svarjenjem in divjo ljubeznijo. Toda ona ne obupa. Življenje mlade kneginje Marije je prava kazen. Jedinna vera jo tolaži. „Božji ljudje“, popotniki, (staroverska sekta v grški cerkvi, koje pristaši vedno potujejo od kraja do kraja), so vedno pri njej. Ž njimi beseduje o vzvišenih stvareh in njihovo življenje kaže se ji idealno. Popustiti vse posvetno, vedno popotovati v revii in potrebi ter v molitvi iskati rešitve — taki nazori so imeli upliv na mlado kneginjo. Toda ko se spomni na ostarelega otca, bila je uverjena, da ga ne more zapustiti ter je gorko jokala vsled tega, da ljubi očeta bolj nego Boga. Popolnoma nasproti jej stoji knez Andrej, tip skeptika, ki sledi le prevdarku in hladnemu razsodku.

Knez Andrej si je v globoki zavesti svojega plemskega rodu ter se čuti vzvišenega nad vsemi ostalimi vrstami plemenitnikov. Dasi ga pa obdaja ves lesk in ponos plemenitništva, pokaža vendar takoj globoki svoj um, silno voljo, razumevanje svojih dolžnostij, ko ga kličejo na delo resni interesi domovine. Tu nima časa misliti na to, kak utis bo napravil na druge. Posebno v „Miru“ čitatelj lahko opazi, da je Andrej vedno rad sam, da išče premén, da se ne vdá nikaki radosti življenja ter da je vedno pripravljen za vse obdolžiti usodo. Nasprotna pa se oseba kneza Andreja v „Vojni“ kaže vedno v jako simpatični luči. Njegove zasluge so jasne, bori se drzno, čestokrat obupno. Ranjenega pri Avsterlicu in prenešenega v francosko bolnišnico lotijo se ga veliki dvomi. „Dobro bi bilo to, ako bi bilo vse tako jasno in prosto kakor se kaže to kneginji Mariji, vzkliknil je pri pogledu na podobico, katera mu je bila sestra obesila na prsi. In tu se je odločil: „Nič ni resničnega razven ničevnosti vsega tega, kar je meni umevno in razven veličja nečesa nerazumljivega, visokega!“ Z ničnostjo vsega razkrije se pred podobo smrti tudi ničnost prejšnjih idealov kneza Andreja. Tak ideal bil je zanj Napoleon. Tu, ko sta se srečala ž njim, zdel se mu je ta veliki mož povsem majhen „s svojim pogledom brez sočutja, srečnim vsled nesreče drugih.“ Tu dospe z umom do vere, toda ne vé, kako najti v njej utehe. Ničesar zamotanega ni v življenju kneza Andreja. Življenje mu je bilo prazno. Toda srečal je dražestno deklico, in ta mu je obudila rešilno ljubezen do življenja. Bila je to Nataša Rostova.

Nataša je pristna duša iz hiše Rostovih, kjer se ti nehoté takoj vse prikupi in priljubi: Stari Rostov čisla gostoljubnost nad vse, in grofica podpira ga z ljubeznivostjo in dobroto. Starši sin Nikolaj čuti se rojenega za vojno življenje, kateri stan se mu zdi prvi na svetu. V taboru čuti se kakor doma, za vojno čast dal bi življenje. Krepek na telesu in zdrav na duhu je vedno vesel in zadovoljen, ker ne pozna ni prevár ni zvijač. In v resnici napravila je vojna karijera uže takoj v začetku, kakor tudi pozneje na Nikolaja le prijetne vtise, srečen je tudi pozneje v svojem rodbinskem življenju s knjeginjo Marijo.

Sestri njegovi Nataši čuditi se moraš vsled njene naravne živosti in veselosti. Njen mladi, iskreni smeh, ki ji prihaja, kakor se pravi, od srca, čuje čitatelj na vsaki strani, kajti duše njene ne rani zlo življenja. S svojim veseljem oduševlja vso rodbino. Veselo koketuje s svojimi čestilci, ki se divijo njeni krasoti. Začetkom smatra se zaljubljeno v kneza Borisa, prijatelja njenega očeta, potem v Denisova in slednjič v kneza Andreja. S poslednjim zapletla se je bila stvar daleč. Nataša smatrala se je kot nevesta Bolkonskega, toda to ni bila prava ljubezen, kajti nenadoma pokaže se v Nataši strast, ki upliva mogočno na razmere. Neki Anatolij Kuragin, mlad, lep človek, s kojim se je bila srečala Nataša, zmeša jej glavico. Le slučajnost reši jo padca. Pjer Bezuhov, ki pozna Kuragina, pove Nataši, da je on davno uže oženjen ter da jo le vara. Od žalosti in studa obupala bi bila skoro Nataša in le v versk ekstazi našla si je uteho potrta njena duša.

Pjer Bezuhov bil je drug Natašin otročjih let sem. Žalost in kesanje delala sta Natašo v njegovih očeh le še prikupnejšo. Čutil je uže, da njegovi poseti v hiši Roslovih zanj niso povsem brez nevarnosti. Tu zamenil je večno mučivše ga vprašanje o brezumnosti vsega zemskega s premišljevanjem o njej. „Ako je poslušal, kako so ljudje blebetali ali ako je sam govoril o ničevih stvarih, ako je čital o podlosti in nesmislih ljudskih, ni se več čudil in jezil se ter povpraševal, čemu blebečejo ljudje, kajti mislil je le nanjo, pri misli nanjo izginile so mu težke misli in čutil se je v drugi, svetli oblasti duševni, v kateri ni moglo biti niti pravičnega niti krivičnega, v oblasti krasote, v oblasti ljubezni, za katero je živel.“ (Dalje sledi.)

Novice.

— Osebnosti. Državnim pravnikom v Ljubljani je imenovan deželnosodni svetnik Fran Preuz v Mariboru. Pravni praktikant v Ljubljani Oskar Dev je imenovan avskultantom. — Konceptni praktikant pri okrajnem glavarstvu graška okolica dr. Fr. Žolgar je poklican na službovanje v naučno ministerstvo. — Odvetniški kandidat v Celju doktor Fran Majer otvori svojo odvetniško pisarno v Sošanju, odvetniški kandidat dr. Josip Abram pa v Trstu. —

Notar v Ponklostru R. Bračko je premeščen v Smohor. Notar v Žel. Kaplji M. Kreunz pa v Podkloster. — Kaznilnični kontrolor v Kopru Anton Pelko je imenovan upraviteljem Koprške kaznilnice, kaznilnični pristav v Gradiški R. Zoratty pa nadzornikom ženske kaznilnice v Begunjah. — Docent na vseučilišču v Črnovcah dr. V. Milkowicz je imenovan profesorjem zgodovine na istem vseučilišču. Milkowicz je spisal znamenito delo o kranjskih samostanih.

— Družbe sv. Cirila in Metoda XIII. velika skupščina bo četrtek dne 11. avgusta v Ribnici.

— Kako slove krstno ime Njegovega Veličanstva uradno slovenski? Profesor Fr. Levec je v „Učiteljskem tovarišu“ priobčil članek, v katerem pojasnjuje, da bi se cesarjevo krstno ime sicer pravilno glasilo Frančišek Jožef, uradoma pa da se mora pisati Franc Jožef, kakor se cesar sam podpisuje že od l. 1848.

— Osnovni shod društva «Naša straža», o katerega ustanovitvi so se dogovorili drž. poslanci, je bil dne 6. julija ob 3. uri popoldne v mestni dvorani ljubljanski. Na osnovni shod so prišli državni poslanci in nekaj družih zapnikov obeh narodnih strank.

— Umrli je v ljubljanskem Leonišču čast. gosp. Fran Gregori, župni upravitelj v Zatičini, v starosti 48 let.

— Katoliško-politično društvo v Vipavi je dne 29. junija priredilo dobro obiskan shod v Šturijah, na katerem je poročal poslanec V. kurije gosp. dr. Krek o delovanju drž. zbora.

— Shod na Rakeku. Politično in gospodarsko društvo za Notranjsko je priredilo dne 29. t. m. na Rakeku dobro obiskan shod, na katerem so bile sprejete naslednje resolucije: I. „Gospodarsko in politično društvo za Notranjsko“ naj — kakor je to želeli tudi od drugih političnih društev — čim najhitreje vložiti pritožbo na c. kr. vlado proti sklepu naše višje sodnije v Gradcu, s katerim se je kršila naša državljanska enakopravnost in odvzela nam možnost, iskati si svojih pravic v našem lastnem jeziku; naši poslanci se pa pozivljejo, da nemudoma in z vso energijo v zvezi s češkim, poljskim in nemškokonservativnim klubom dosežejo pri c. kr. vladi razveljavanje tega sklepa — in sicer z izvajanjem najstrožjih konsekvencij v slučaju nasprotstva s strani zvezanih klubov ali c. kr. vlade. II. Naši poslanci se z ozirom na žalostno stanje naših parlamentarnih razmer pozivljejo, da še pred zaključenjem parlamentarnega delovanja v sporazumu s zvezanimi klubi dosežejo od vlade zagotovilo, da se bodo osnovale slovenske ljudske in strokovne šole povsod, kjer imamo za to pravico — v Ljubljani pa da se ustanovi slovensko vseučilišče. III. Današnji shod odobrava spravo, sklenjeno mej slovenskima strankama na Kranjskem, z iskreno željo, da se ta sprava točno vzdrži in v kratkem razširi na vse točke javnega delovanja ter da omogoči povsod sodelovanje najboljših močij v obči prid in blagor prebivalstva. IV. Političnemu in gospodarskemu društvu se nalaga dolžnost, da pri prihodnjem zborovanju stavi primeren predlog v svrhu ustanovitve zadrug in društev, ki naj pripomorejo kmečkemu stanu do zaslužka in dela, oziroma produktivnih zadrug in posredovalnic za služek primerno pozameznim krajem na Notranjskem

— Otvoritev črnomaljskega vodovoda bo dne 11. julija. S to slovesnostjo združile bodo prizadete občine Črnomelj, Semič, Kot in Petrovas proslavo 50letnega vladanja cesarjevega. Slavnostni govor bo govoril dvorni svetnik Šuklje.

— Višji ravnatelj tržaškega poštnega in brzojavnega ravnateljstva dvorni svetnik Pokorny pride v Gradec. Nam Slovencem je v tem jako ustrezno, ker dvorni svetnik Pokorny nima kar nič smisla za pojem ravnopravnost.

skušališče, katero bo mogoče odpreti še to poletje. Istotako se bode že to jesen odprla kmetijska gospodinjska šola, in sicer v proslavo petdesetletnice vladanja presvetlega vladarja.

Podkovsko šolo je v prvem tečaju obiskavalo 10 učencev, v drugem 3. K skušnji pa se je oglasilo tudi 16 starejših kovačev in sicer 8 s Kranjskega, 6 s Štajerskega in 2 s Koroškega.

Iz družbine drevesnice se je oddalo okoli 15.000 visokodebelnih drevesec in 1000 pritlikavcev. Za pleme je družba oddala 9 bikov simodolske pasme. Družbino glasilo („Kmetovalec“) se je tiskalo v 5000 izvodih.

Raznih semen je družba udom razprodala za 20.000 gl., in sicer ruskega lanenega semena za 11.100 gl. deteljnega semena 24 745 kg., drugih semen 24.644 kg.

Umetnih gnojil je družba razpečala nad 90 vagonov za 45 000 gld. Modre galice je oddala 100.000 kg., 175 trtnih škropilnic, 27 jih je podarila. Oddala je mnogo tisoč sadnih drevesec ter raznih podpor v prospeh govedoreje, ovčarstva, svinjereje itd. Za čebelarstvo se je ustanovilo posebno društvo, za kmetijske stroje je družba dajala podpore ali stroje sama nakupovala.

Samostojno področje je imel konjerejski odsek, ki je posredoval pri razvrstitvi plemenih žrebcev, pri prebiranju za pleme in pri premovanju konj.

Ribarski odsek se je razdružil, ker se je v smislu deželnega zakona ustanovil okrajni ribarski odbor, ki je prevzel ribarski zavod na Studencu.

O predlogih raznih podružnic je bila jako živahna razprava, ki je trajala do 1/22 ure.

Podružnica Gor. Vas v Poljanski dolini želi dobiti živinozdravnika. Odbornik Povše pripomni, da deželni odbor pripravlja za dež. zbor poročilo glede pomnožitve živinozdravnikov po raznih krajih. Živinozdravnikov sploh primanjkuje, ker c. kr. okrajni živinozdravniki porabijo večino časa v pisarnah in na komisijah. Ako pa hoče dežela dobiti živinozdravnikov, treba jim je plačeboljšati.

Podružnica Mokronog priporoča odboru naj poskrbi, da bi se iz državnih trtnic dobilo več cepljenih trt in da bi v to svrhu podružnice dobivale podporo. To prošnjo obširno utemeljuje deželni poslanec vitez Langer in podpira zastopnik vipavske podružnice, nadučitelj Skala. Nadučitelj Ravnikar priporoča, naj bi se nova državna trtnica ustanovila v mokronoški okolici za okraje Mokronog, Trebnje in Radeče, ker bi ljudje ne imeli toliko troškov in bi se dobila za trtnico dobra zemlja.

Tehniški vodja Skalicki odgovarja, da se iz državne trtnice po ministerskem ukazu oddajejo cepljene trte le za vzorne vinograde; nova državna trtnica pa se bode ustanovila iz administrativnih vzrokov v novomeški okolici. Mogoča bila bi nova trtnica tudi blizu Trebnja ob železnici a ni dobiti primerne sveta.

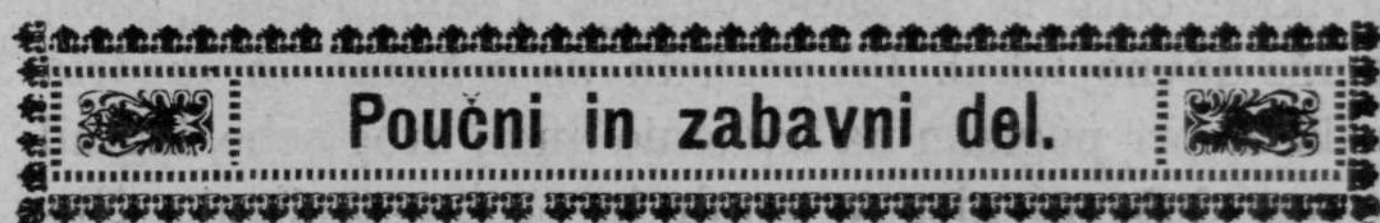
Vladni zastopnik Detela dostavlja, da je jednaka prošnja za ustanovitev nove državne trtnice pri deželni vladi, ki jo bode podpirala. Istotako se bodo dajala brez-

obrestna posojila v prvi vrsti sedaj za mokronoški in radeški okraj.

Odbornik Povše pripomni, da so se storili potrebni koraki, naj bi vlada dovolila na leto 50.000 gld. brezobrestnega posojila, ter predlaga, naj bi glavni odbor ponovil prošnjo na vlado v tem smislu, kar soglasno obvelja.

Novomeška podružnica predlaga naj bi se v Ljubljani ustanovila živinska bolnica. O tem predlogu je bila dolga, živahna debata, katere so se udeležili tajnik Pirc, I. Turk, I. Počivalnik, učitelj Likozar in Pogačnik ter drugi. Čule so se pritožbe proti podkovskemu učitelju Šleglu, da noče vsprejemati bolnih konj v blev na Poljanah itd. Ravnatelj Pirc odgovarja, da Šlegel tega ne sme, ker ni živinozdravnik itd. Sicer pa je že deželni zbor vsprejel predlog, da se v Ljubljani osnuje živinska bolnica.

(Konec sledi.)

Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

(Dalje.)

Toda od posetov pri Rostovih odvrčalo je Pjera tudi še nekaj družega. V zverskem številu Apokalipse čital je bil ime Napoleonovo in ime L'Russe Besuhof; od tega trenutka smatral je kot glavno nalogo svojo, spraviti atikrista s sveta. Pričel je z velikim zanimanjem zasledovati dnevne dogodbe.

Vsih Rusov lotila se je takrat v obče velika navdušenost, žrtvovati imetje in življenje na odpor proti Francozom. Pjer bil je v ruskem taboru in vse, kar je ondi videl, napravilo je nanj velik vtis. Navdušenost, ki se je javljala pri narodu, pri prostakih in častnikih ogrela ga je popolnem ter mu omogočila vsako dejanje, da bi utešil željo, prisostvovati pri veliki borbi za domovino, izpolniti zadačo, katero mu je bila naznačila usoda, ki je zvezala njegovo ime z mističkim številom 666, z antikristom, z Napoleonom. Še bolj potrdil se je v tej maniji, ko je prišel na strašni dan Borodinske bitke po naključji v centralno utrdbo. Med tem stal je polk kneza Andreja v bitki na povsem drugem krilu. Bolkonski prebil je prejšno noč v mislih o Nataši, silil se je, razumeti jo, mislil je tudi o Anatoliju Kuraginu, katerega je iskal že od onega časa, ko so bile došle do njega vesti o njegovi podlosti. Nastopnega dne dobi knez Andrej v bitki smrtno rano. Prenesli so ga v bolnišnico, kjer se je po naključji sošel s sovragom svojim Anatolijem Kuraginom, kateremu so le nogo odrezali. Bližnja smrt in nesreča bližnjega dala je v dušo skeptikovo nekaj nov svet. Tu šele spoznal je visoki in globoki smisel življenja: „Trpljenje, ljubezen bratom nasproti, ljubezen proti

sovražnikom, kateri nam zavidajo, da, ona ljubezen, katero je propovedoval Bog na zemlji, katere me je učila knjeginja Marija in katere jaz nisem razumel, to je vse, kar bi mi sedaj ostalo, ako bi mogel sedaj še živeti — toda prepozno je, to vidim!“ Smrtno ranjen ne hal si je predbacivati svoje prejšne duševne muke; umrl je miren v rokah Nataše in knjeginje Marije.

Usoda Pjerova bila je drugačna.

Ko so došli Francozje v Moskvo, začeli so se požari. Pjer, ki je rešil pri neki takej priliki otroka, vzbudil je sumnjo, in zaprli so ga v ječo. Odtodi je zajedno z drugimi ujetniki spremljal francosko vojsko. Podvrgel se je nedostatkom vsake vrste, prenašal mraz in glad, a kljub temu ni ostal le pri življenji, temveč jedva je čutil podobne težave, vsled katerih so umirali njegovi tovariši. Z nazori našega prijatelja se to popolnem strinja. Pjer okusil je tam prvič duševni pokoj prvikrat čutil se je zadovoljnega s samim seboj, česar je uže davno iskal. Pri pogledu na sežgana in razdrta selišča, pri pogledu na trpljenje ljudij krog sebe, izginil je ves duševni njegov nemir in osobno trpljenje. Njegova vera v apokaliptično število, njegov sklep, umoriti Napoleona, njegov prejšnji srd do brezsrčne žene, vse to zdelo se mu je kakor davne sanje. Lažnjivi nazori o življenji in o sreči, v kakoršnih je živel prej, ko je živel še v razkošji, izginuli so, in nastopile so pravičnejše misli o smislu in smotru človeškega življenja.

Z jedno besedo, Pjer doživel je prav isto, kar sam pisatelj „Vojne in mira“. Rešilo me je pravi — le to, da sem umel oprostiti se svojih posebnostij ter da sem videl življenje prostega naroda ter razumel, da je le to resnično življenje.“

Ruska konjica došla je francoski oddelek, kateri je vodil Pjera kot vjetnika. Ko se je Moskva jela zopet oživljati po grozoviti nesreči, vrne se i Pjer tja ter je našel tam knjeginjo Marijo ter Natašo Rostovo. Bil je uže vdovec. Žena mu je umrla. Vse njegovo življenje se je izpremenilo, celo vnanjost se mu je predrugačila, ostal mu je le moški njegov značaj. Zdi se mu, da je sedaj šele popolnem čist. Ne dolgo potem oženi se Pjer z Natašo.

V epilogu „Vojne i Mirá“ opisuje se tiho, harmonično življenje Nataše s Pjerom ter Nikolaja Rostova s kneginjo Marijo. Po najrazličnejših dogodbah, po zmotah in prevarah dosegli so slednjič mir v življenji, v družini. Tu šele ugledamo ono silo krasote ter ljubezni, v katerej po besedah Tolstega ni ne prepira ne krivde. Pjer Bezuhov, kateri je iskal doslej rešitve iz burnega in nemilega življenja v omotnem razveseljevanji, v znanostih in v masonstvu, spoznal je sedaj, ko je preživel z narodom skupaj toliko nesreč, pravi smisel delavnega življenja ter se je naučil ceniti njegovo veselje v ljubečej in ljubljenej družini.

Ana Karenina.

Postanek romana „Ana Karenina“ je, kakor se poroča, povsem slučajen. Neka sorodnica Leva Nikolajeviča Tolstega, ki je bila baš v gosteh v Jasnej Poljani, začela je čitati peti zvezek Puškinovih del. Po naključji pride knjiga v roke grofu. Tolstoj jo odpre ter bere, prečitavši prvo vrstico („Gostje sošli so se na posestvu“), nehoté dalje. Tu stopi nekdo v sobo.

„Krasno“, pravi L. Nikolajevič, „tako se mora pisati. Puškin spusti se naravnost v stvar. Kdo drugi začel bi opisovati goste, sobe itd., a Puškin pride takoj ad rem.

In Lev Nikolajevič šel je, prečitavši ves odstavek glasno, v svoj kabinet ter takoj začel pisati:

„Vse je bilo narobe v hiši Oblonskega.“ Stavek, s katerim se pričinja Ana Karenina, pristavljen je pozneje. Zrno romana premislil je L. N. seveda uže preje. Kot motiv služil mu je baje resničen slučaj. Pisatelj videl je sam razmesarjeno truplo ženske, ki se je vrgla pod vlak.

Toda bodi si uže kakor koli, nedvomno je v vsakem slučaju, da roman Ana Karenina podaje čitatelju pred vsem avtobiografično karakteristiko duševnega življenja avtorja samega. Tolstoj riše se sam s svojim razmotrivanjem smisla in resnice v življenji v osobi Konstantina Levina. V začetku vda se Levin, podobno Bezuhovu, samosvojemu življenju, ki mu je prazno in ki ga teži. Potem po ženitbi, nastopi zanj doba delavnega veselega družinskega življenja. Toda ko okusi te radosti, spozna, da je i to vse le minljivo in slučajno. Polasti se ga obup ter ga muči tako dolgo, da spozna resnico besed Fedorovih, da je treba „za dušo živeti“ ter „Boga pomniti“.

Do tega časa zdelo se je Tolstemu vse življenje, katero ga je obkrožalo, mračno in lažnjivo, polno zla in greha, katerega se je treba neprenehoma ogibati. Te svoje nazore slika v inteligentnejšem krogu ruskem ki kaže v romanu vso nenaravnost svojih osnov. Posebno zanimiv v tem oziru je opis ljubezni Ane Karenine i Vronskega. Težko bilo bi najti zanimivejših junakov. Ana je lepa, polna življenja, vesela, dobra, energična, očarujoča. Vronski je dober značaj ter se odlikuje z razumnostjo in obširno oliko. Ana ga ljubi strastno. Med njima, ali bolje rečeno, njima na poti stoji le Karenin, soprog Ane. Toda ta ni v stanu vzbujati mnogo simpatij. Nasproti približujejo vse okolnosti Ano z Vronskim. Toda jedva se vda Ana brezskrbno Vronskemu, uže se prične zanjo življenje polno muk. Najtežje prenaša Ana zavest, da Karenin vso prevaro mirno trpi. Pri neki dirki pade Vronski s konja — Ana ne more se več vzdrževati, in dasi se mož sam trudi zakriti njene odnošaje naprem Vronskemu, prizna Ana naravnost: „Ne, niste se motili! Jaz sem bila ter moram biti v obupu. Jaz poslušam Vas, a mislim nanj

jaz ga ljubim, živim le zanj in sovražim Vas — storite z mano, kar hočete.“

Potrebno priznanje je nekako olajšalo položaj med Ano in Vronskim. Karenin rekel je, da i v bodoče neče o tem nič vedeti, da le ljudje ne izvedo o tem ter da ne izgubi svojega dobrega imena. Zahteval je od žene, da ne vsprejema Vronskega. Toda tu leži Ana ob času poroda na smrtni postelji. Vronski poskuša se umoriti obupa. Ko ozdravi Ana, podasta se oba v Italijo. Tu šele sta popolnem svobodna. Toda skoro čutita se v tujini samotna in vleče ju zopet v Petrograd. Tudi tu nista zadovoljna. Preselita se na neko posestvo Vronskega.

Nikake žrtve sè strani Ane je ne ohladé. Nasprotno, strast njena plamení vedno bolj. Ponaša se s tem, da je zavrnila vse ponudbe od strani moža, da se zakon loči. Ana neče o nikakej ločitvi ničesa čuti, ker misli da bi to škodovalo odnošajem njenim nasproti Vronskemu, kateri se vendar na vse načine trudi, da bi se ločitev zvršila tako, da slednjič ta stvar provzroči celo prvi prepir med Ano in Vronskim.

Ne dolgo in prično se kazati znaki prevare, nasledki položaja, ki ga je provzročila neomejena strast. Ker Ana čuti, da je jedina njena sreča na svetu v ljubezni do Vronskega, meri vsak dan temperaturo te ljubezni. Sčasoma postane pri vsem tem nemirna, boji se zanj, boji se zase. Očita si, da je ona kriva, da je pustil Vronski blestečo karijero itd. in stvar pride tako daleč, da pri vsem tem, da se še iskreno ljubita, postane njun položaj neznosen, še neznosnejši pa postane, ko se Ana slednjič vendar odloči, ločiti se od Karenina, a ta sedaj o tem nič več čuti neče. Odnošaji Ane in Vronskega postajajo vedno bolj napeti. Strast Ane vedno bolj plameni, a ljubezen Vronskega ugaša v njenih očeh vedno bolj in bolj. „In pomoči temu ni“ — meni Ana —. Jaz imam vse svoje le v njem samem ter zahtevam, da se mi vda vedno bolj in bolj, a on hoče zapustiti me. Poti najini postali sta povsem nasprotni — popraviti se ne da ničesar več. Očita mi ljubosumnost, a jaz nisem ljubosumna, temveč nezadovoljna. Ko bi mu mogla biti jaz kaj družega, nego ljubica, toda družega nečem biti. S to željo vzbujam mrzenje v njem, a on v meni zlobo, — toda drugače ne more biti. On me uže davno ne ljubi, in kjer se neha ljubezen, tam se pričinja sovražstvo — —.“

Vronski teh vedno rastočih nemirov ne more prenašati več ter odpotuje k svojej materi, katera Ani ni prijazna. Ana piše mu pismo, toda na odgovor ne more čakati, sama hiti mu nasproti ter mu s postaje pošlje brzojavko. Vlaku pride, a Vronskega ni. Strežaj poda jej karto, na katerej stoji suho zabilježeno, da se vrne. Ton tega pisma zdi se jej nov dokaz, da ljubav njuna hiti proti svojemu koncu. V življenji ne kaže se Ani ničesar zanimivega več. Razven tega na-

bere se cela množina takih slučajnostij, da Ana obupa ter se vrže pod vlak.

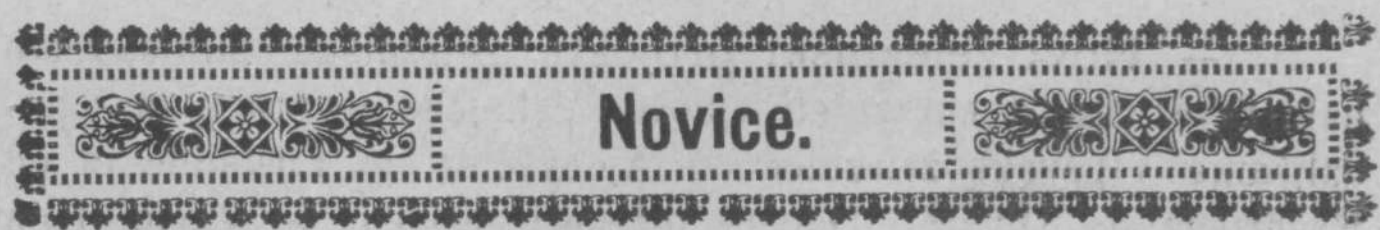
Ana, katera se je popolnem vdala slepi strasti, pa ni le nesrečna kot žena, temveč Tostoj riše jo z jednako spretnostjo tudi kot nesrečno mater. Od Karenina imela je Ana sina. Od zveze svoje z Vronskim ima Ana hčer. Čudno, da ona ne ljubi tega otroka. Zdi se jej, da jo je deklica oropala sina, da je zavzela njegovo mesto. Ko je Ana uvidela, da je ločitev od moža neizbežna, zdelo se jej je potrebno, ločiti se od vsega, kar jo veže na moža, kar jo spominja na njeno prejšnjo srečo; da odškoduje nekoliko moža, pusti mu oboževanega sina. Za nekaj časa oklene se hčerke z vso silo materinske ljubezni, toda po vrnitvi iz Petrograda jame zopet misliti na sina, in to zelo pomnožuje njeno nesrečo, v katero jo je pahnila neka tajna strast, katera jo je vezala na Vronskega, iskrena, globoka, more se reči čista sila, v kolikor se more imenovati čista ljubezen, ki ne pozna nikakih npravstvenih mej. In kako zelo je kaznovala usoda nesrečno žensko za to zvezo, koliko britkosti in bolesti je okusila, kako globoko se je varala!

Povsem drugačna je pripoved ljubezni med Kiti in Konstantinom Levinom. Dočim se namreč ljubezen Ane in Vronskega začne s prizori najvišje sreče ter se povsem nasrečno konča, začenjajo se nasprotno odnošaji med Levinom in Kiti popolnem prozajično, in stvar konča se brez nesreče.

Levin se je zaljubil v Kiti. Začetkom mu ni bila naklonjena, kajti za njo hodil je tudi Vronski, katerega je osobito njena mati rada videla v svoji hiši, kajti bil bi kaj bogat zet. Toda Vronski skoro zapusti Kiti in ona ostane sama. Postane ji žal za Levina, kateri pa tudi še ni jenjal misliti na ženitev, katero smatra on za jedino in najvišjo srečo v življenji.

V kratkem imela sta oba priliko prepričati se, da ljubita drug družega. Tolstoj z radostjo pripoveduje, kako se je zvršil ta zakon, koliko veselja je napravila osobito Levinu misel, da se bode tesno združil z ljubljeno Kiti. Kakor je z občudovanja vredno umetnostjo slikana idejalna ljubezen Ane in Vronskega v vsej svojej strasti, tako krasno in mirno je opisana mirna rodbinska sreča Kiti in Levina, akoprem njuna sreča ni bila večno jasna rajska idila, kajti Tolstoj ne zamolči malih protivnostij, katere se vedno pokažejo sem ter tje pri ljudeh različnega značaja.

(Dalje sledi.)

Novice.

— Osebne vesti. Ljubljanski brigadir Anton Sterzi je imenovan domobranskim divizionarjem v Jozefovu. — Notarski kandidat v Ljubljani dr. Fran Horvat je imenovan notarjem v Idriji. — Davčna kontrolorja Jos. Kavčič in Jos. Oblak ter davčni oficijal Fr. Ravnihar so imenovani za davkarje, davčni pristavi Alojzij Strmole, Karol

Kmetijstvo.

Kmetijska družba kranjska.

(Konec.)

Novomeška podružnica nasvetuje tudi, naj bi družba zopet prodajala gumijeve vezi za trte. Ravnatelj Pirc pojasni, da je družba to prodajo letos opustila, ker se posamezni posestniki niso oglašali in je morala družba vezi oddati raznim trgovcem. Drugi govorniki naglašajo, da trgovci prodajajo slabo pa drago blago. Konečno obvelja nasvet, da družba zopet prodajaj gumijeve vezi.

Podružnica Kovor predlaga, naj se izposluje primerna državna in deželna podpora, da se bodo po nižjih cenah prodajala umetna gnojila. Prošnja se predloži vladi in deželnemu odboru, dasi v to svrhu ni upati podpore.

Podružnica Rovte predlaga, naj se odpravi pristopnina dva goldinarja. Notar Gruntar, posestnik Zadnik in učitelj Pogačnik podpirajo ta predlog, ki pa ne obvelja.

Podružnica Bled nasvetuje, naj bi se dajala darila onim živinorejcem, ki imajo bike za pleme. Odbornik Povše naglašja, da bi taka darila znašala na leto do 15.000 gld., ko bi vsakemu posestniku, ki vzdržuje bika, darovali le 10 gld. To je torej neumestno. Pač pa se bode dotični zakon v tem smislu zboljšal, da se bode strožje postopalo pri licencovanju bikov. Čuli so se tudi nasveti, naj bi se tudi od domačih živinorejcev kupovali za pleme biki čiste pasme, ker bi bili cenejši, posamezne občine pa naj bi si iz dohodkov od živinskih potnih listov preskrbovale bike, katerih še vedno primanjkuje.

Prošnja podružnice Čatež za podporo se odstopi dež. odboru.

Podružnica Litija nasvetuje, naj se prenaredi zakon glede komisij pri licencovanju bikov. Te komisije so predrage i. t. d. Odbornik Povše odgovarja, da je dež. odbor že odposlal vladi premembo dotičnih določil ter nasvetoval, naj bi bil v komisiji kot voditelj okrajni živinozdravnik, jeden umen živinorejec kot delegat dež. odbora in župan ali namestnik za vsako občino. O tej premembi zakona bode sklepal dež. zbor.

Podružnica Vipava nasvetuje darila revnim pa umnim vinorejcem. Odbornik Povše odgovarja, da se taka darila niso obnesla. V to določena svota je bila razmerno nizka, a prošnja je dohajala na stotine. Deželni odbor je bil v največji zadregi, komu naj dovoli neznatno darilo, ki navadno ni prav nič zaleglo. Pač pa obvelja nasvet vipavske podružnice, da družba prodaje žveplo, ker nekateri trgovci prodajajo slabo blago. Istotako obvelja nasvet, naj bi se podružnicam določil delokrog glede članov.

Podružnica Slap predlaga prošnjo za železnico od Ustja do Postojne. Prošnja se izroči na merodajno mesto.

Želja podružnice Tuhinj, naj bi se škode po toči itd. cenile o pravem času, se naznani vladi.

Predlog podružnice Studeno, naj bi se bolje popravljala občinska pota. se odstopi dež. odboru.

Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

(Konec.)

Levin bil je oženjen tretji mesec. Bil je srečen, a povsem ne tako, kakor je bil pričakoval. Pri vsakem koraku videl je, kako se je varal ter občutil nekako isto, kar bi občutil človek, kateri se je čudil lahkemu čolničju, plavajočemu po zeleni vodi, a stopivši vanj uvidel, da ta mirni čolnič marsikaj zahteva zasè, kajti sicer svojemu gospodarju ne služi, temveč ga spravlja le v nevarnost. Tako je gledal Levin prej marsikak zakonski par, ki ni živel složno, in Levin čudil se je temu; toda sedaj je uvidel, da se sporu sem ter tja ni moči ogniti, uvidel je, da zakon ni tak, kakoršnega si je on domišljeval poprej, premišljeval je, je li to, kar veseli druge ljudi, povsem čista sreča, a povsodi našel je bridko prevaro. Niti istine se mu ni posrečilo najti, slednjič zazdi se mu, da je istina le to, da je življenje nesmisel. Čestokrat prišel je v mislih svojih na smrt in mnogokrat moral se je v resnici sam s seboj boriti, da si je pregnal iz glave težke misli.

V obče soglašja se vsa zgodba duševnega mučenja, katero je občutil Levin, na nekaterih mestih skoro doslovno s tem, kar pripoveduje L. Nikolajevič Tolstoj sam v svojih „priznanjih“, katera je pisal l. 1879. Kakor Levin, tako priznava i avtor „Ane Karenine“ po dolgotrajnem mučnem preiskovanji, da je našel odgovor na vprašanje o smeri in smislu človekovem v veri v Boga i v dobro.

Ako bi se mu posrečilo, prisvojiti si in razumeti isto do cela, mislil je, da bi bilo mogoče vsakemu živeti z milijoni najrazličnejših ljudij, modrijanov vladarjev, starcev in otrok v slogi in razumeti vsem isto ter živeti ono duševno življenje, katero bi morali prav za prav živeti in po katerem hrepenimo vsi.

Vse to je nekako umetniško zbrano ter izraženo v Tolstojevem opisu snà svojega, kateri spis je priobčil l. 1882:

„Zdi se mi, da ležim na postelji. Ne počutim se ni dobro ni slabo; ležim na hrbtu. Premišljevat i začnem, ali dobro ležim; nekaj, zdi se mi, da me nadleguje pri nogah; ne vem, ali je kratko ali je krivo, a nekaj neprijetnega je, premaknem nogi a ob jednom s tem začnem premišljevat i, kako in na čem ležim, kar mi doslej še ni prišlo na misel Pogledam svojo postelj ter vidim, da ležim na pletenih vrvicah, ki so pritrjene k stropu. Noge mi leže na jedni taki vrvici, pod koleno imam drugo in obe me tišita. Z nogo torej sunem proč zadnjo vrvico,

zdi se mi, da bode tako bolje. Toda sunil sem jo predalet, trudim se, da bi jo dosegel zopet z nogo, a pri tem mi uide še druga izpod kolen, in nogi mi padeta nizdolu. Z vsem telesom se trudim, da bi prišel zopet v prvotno ležo, toda ne posreci se mi. Tu šele se vprašam, kar mi prej ni prišlo še v glavo, vprašam se, kje ležim ter se začnem ogledovati. Pred vsem pogledam navzdol, kamor je viselo moje telo, in kamor moram pasti, kakor čutim, vsak čas. Gledam in gledam, a lastnim očem ne verjamem. Visim v neizmerni višini, tako visoko, da mi oko niti do tal ne vidi. — Grozno! Zdi se mi, ako bodem še dolgo gledal navzdol, da spolznem še z zadnje svoje opore ter padem v brezdno. Neham torej gledati v prepad, a postane mi še hujše, ker premišlujem o tem, kaj bode z menoj, kadar padem z zadnje vrvice. Čutim, da mi od strahu pešajo zadnje sile ter da se ne morem več dovolj trdno držati, da torej lezem vedno niže in niže. Še trenutek, in padem v brezdno. Takrat pride mi na misel, to ni mogoče, da bi bila resnica, to so sanje, „zbudi se“! Trudim se, da bi se zbudil a ne morem se. Kaj je storiti?! Kaj je storiti, vprašam se ter pogledam kvišku. Tudi nad seboj ne vidim nič. Gledaje kvišku trudim se pozabiti brezdno pod seboj in v resnici je pozabim. Neskončnost pod menoj zdi se mi grozna, a neskončnost, ki jo vidim nad seboj, me vtrjuje ter krepi. Vem, da ležim le še na zadnjih vrvicah, toda pogled kvišku bodri in ohrabruje me nekako tako, da ne padem. Nek glas mi govori: „Pozabi to, pozabi!“ In vedno dalje gledam kvišku in čutim, da pomnim vse, kar je bilo, v kakej nevarnosti sem bil, in kako me je le pogled kvišku rešil. In vprašam se: „A zdaj, ali še visim tako, kot sem visel? Prepričam se, da uže ne visim več tako, kakor sem visel pred kratkim, temveč, da se držim krepko. Vprašam se, kaj me drži ter vidim še jedno vrstico, ki me drži čez pas in ki me je držala tudi prej uže v ravnovesji. Zdi se mi to jako naravno. Celo v sanjah se čudim, kako, da prej tega nisem mogel razumeti. Da pasti nikakor ne morem, zdelo se mi je povsem naravno, in bil sem vesel in miren, a nek glas mi je govoril na uho: „Zapomni si, zapomni — in zbudil sem se.“

Lev Tolstoj, v romanu Levin, našel je vir duševnega pokoja ter pravi smisel življenja v veri. Odslej bavil se je mnogo z verskimi vprašanji, katera nahajamo razvita v vseh poslednjih umotvorih grofa Leva Nikolajeviča Tolstega.

Najnovejša dela grofa L. Nikolajeviča Tolstega.

Najnovejša dela grofa Leva Nikolajeviča Tolstega so skoro vseskozi religijozno-modroslovskega značaja. Med prva njegovih del te vrste šteje se „Nova vera“, katera je povsodi vzbudila veliko zanimanja, ne manj pa razburila nekatere duhove, nekega kritika razvnela je celo tako zelo, da je v sveti jezi zapisal stavek „Tolstoj hodi s svojo „vero“ kakor kura z jajcem.“

„Nova vera“ stala je našega pisatelja mnogo truda in premišljevanja. Zasedoval je vero Kristovo od najprvih

početkov sem ter proučil vse potrebno in stvarno kolikor je to mogoče. „Nova vera“ deli se v štiri dele. V prvem delu riše pisatelj tek življenja svojega in svojih mislij, katere so ga dovedle do prepričanja, da je v krščanstvu istina. V drugem delu zasleduje Kristove uke z ozirom na cerkvene preiskave, zборе in apostole. Tretji del posvečen je propovedi Kristovi, a v četrtem delu razvija pisatelj posledice te propovedi, očiščene od vseh poznejših dodatkov. Kakor je znano, se L. N. kateri govori o neobhodnosti častnega življenja ter o popolnosti, ne omejuje le na gole besede temveč predstavlja v lastni osebi primer čistega življenja, ki v vsem soglaša z narisanim uzorom.

Tudi ostala dela pisana so, kakor priznava Tolstoj sam, strogo v duhu krščanskega uka. Posvečena so po večjem narodu, a zanimiva so za vsakoga. Povest „Čemu ljudje živé?“ jasno razlaga starčku in dečku, učenjaku in prostaku, srečnežu in nesrečnežu, da je v mislih in delih prostega človeka životvorni element bratske ljubavi ter da je ta ljubav jedina prava opora človeškemu življenju. Podobne nazore razvija v povestih „Bog resnico vé, a je skoro ne pové“, dalje „Dva starca“, „Srečka“ itd.

Z ozirom na dela te vrste omeniti moram, da je obče priznано, da grof Tolstoj najbolje umeje napraviti si dostopno trudapolno zadačo narodnega slovstva. Tako priljubljen v prostem narodu, kakor on, je malokak pisatelj. V dokaz jeden primer. Povesti Tolstojeve bero se n. pr. vse na ženskem oddelku kaznilnice v Petrogradu (v takozvanem „Litovskem gradu“). Vse kaznjenke, znajo li brati ali ne, poslušajo te povesti z velikanskim zanimanjem. A ne le, da jih poslušajo, temveč o prostem času pripovedujejo si z veseljem druga drugej, kar si je katera zapomnila. Tako zelo zanima, o se za to berilo, da si hranijo revni denar, katerega si s trudom prislužijo, da si le morejo nakupiti Tolstojevih povestij

Besede vredno je tudi Tolstojevo delovanje z ozirom na človekoljubnost in narodno ekonomijo svoje domovine. Kakor za šolo, tako storil je velem tudi za trpeči narod marsikak korak, izrekel marsikako važno misel. Mnogo pečal se je s centralizacijskim vprašanjem, s tujim razkošjem, civilizacijo itd. Znamenito v tem oziru je delo „Vas in mesto“ poleg nekaterih drugih spisov.

Med njega važnejša dela zadnjih let štejejo znano „Krentzer“-jevo sonato“ ter večje delo „Carstvo božje“.

Ko zaključujem pregled skoro petdesetletnega delovanja Tolstojevega, hotel bi še dotakniti se vprašanja, ki se je uže čestokrat razmotrivalo: Je-li Tolstoj pesimist ali optimist?

Zdi se mi, da ni ne to, ne ono. Ko sem čital pred kratkim časom v nekem listu misel, da hodi sloveči francoski pisatelj Jules Lemaitre popolnem svoja pota, da sovraži vsaki sistem in vsake okove ter da je pri tem podal narodu svojemu vendar najbolj blažilnih biserov — spomnil sem se nehoté Tolstega. Kjer najdeš pri Tolstem melanholične opazke, izvirajo te le iz opazovanja pomenljivosti človeške usode. Tolstoj nikdar in nikjer ne opisuje življenja kot kaj samo na sebi hudega, kar bi ga seveda

označilo kot pesimista. Tolstoj sicer nikjer ne zakriva slabih strani človeškega življenja in bivanja na zemlji, a trudi se iskati sredi mračnih pojavov luči svetlobe, ki je v stanu osrečiti človeku srce ter mu razvedriti glavo.

Redko nahajajo se tako krasni značaji, redko taka polna simetrija umstvenega in nramnega bitja. O Tolstem ne ve se nikakih slabostij, katere bi mu bilo mogoče oponašati z ozirom na uzore njegovih del. Kot umetnik opisal je to, kar je sam preživel s srcem in razumom, kot človek preživel je to, kar je opisal. Njegova umetniška dela so skoro povsem avtobiografični dokumenti njegovi.

V delih svojih vpodobljen je Lev Nikolajevič na veke in škodovati mu je težko mogoče. Nedosežna a poviševalna plemenitost duše njegove veje iz vsacega dela njegovega in smelo rečem, da malokaterega pisatelja beseda prodere tako globoko v srce in čuvstvo čitateljevo, kakor baš Tolstojeva in vendar je junakinja njegove povesti — kakor piše sam, zaključuje povest „Sevastopolj v maji“ — junakinja, katero ljubi z vsemi silami svoje duše, katero se je vselej trudil narisati v vsej njenej vzvišenosti in katera je in bode ostala vedno krasna, le — prosta rosnica.

Novice.

— **Shod slovenskih županov v Ljubljani.** Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane je v svoji seji dne 17. maja 1898 določil program, po katerem naj bi se v Ljubljani slavila petdesetletnica slavnega vladanja našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Začetek slavnostim, ki se imajo tem povodom vršiti, bode dne 17. avgusta t. l. shod slovenskih županov iz Kranjske, Štajarske, Koroške in Primorske. Na tem shodu izreko slovenski župani kot zastopniki občinske samouprave — in po tem takem tudi kot zaupniki vsega slovenskega naroda — tega naroda neomahljivo udanost in zvestobo do posvečene osebe Njegovega Veličanstva ter izbere iz svoje srede odposlanstvo, kateremu bode naloga sporočiti ta čutila ob vznožji najvišjega prestola. — Program shodu slovenskih županov v Ljubljani je: Dne 16. avgusta: Ob o s m i h zvečer prijateljski sestanek na vrtu ali ob neugodnem vremenu v „Sokolskej“ dvorani „Narodnega doma“. Pri tem sestanku svirala bode godba, pela bodo pod skupnim vodstvom pevska društva „Slavec“, „Ljubljana“ in „Trgovsko pevsko društvo“ in prižgal se bode umetni ogenj. Dne 17. avgusta: Ob e n a j s t i h dopoludne slavnostno zborovanje v čitalnični dvorani in po zborovanji pogoščenje zborovalcev v „Sokolovej“ dvorani.

— **Glasbena Matica** je imela 15. t. m. svoj občni zbor, kateri je izvolil društvenim predsednikom g. Vencajza, v odbor pa gg. Beleta, Dečmana, dr. Foersterja, Hafnerja, Hrasta, Orožna, Petrovčiča, Pribila, Razingerja, Rohrmana, Sbrizaja in Trdino. Društvo ima 878 članov, podpore je dobilo 2000 gld., vseh dohodkov je bilo 18 598 gld. 67 kr. v gotovini ter 3608 gld. 59 kr. in 100 frankov v vrednostnih papirjih, troškov pa je bilo 18 571 gld. 2 kr. tako, da je v gotovini prevstalo 27 gld. 15 kr.

— **Slovenska zmaga.** V Medgorjah je bila 4. t. m. občinska volitev, pri kateri so v kljub najhujšemu pritisku od nasprotne strani v tretjem in v drugem razredu sijajno zmagali Slovenci.

— **Osebne vesti.** Polkovnik pešpolka št. 71 Liborij Frank je imenovan zapovednikom ljubljanske brigade, polkovnik pešpolka št. 43 Hugon Hanel pa zapovednikom pešpolka št. 17. — Za profesorje so imenovani suplentje Anton Peterlin v Ljubljani za Kranj, dr. Jos. Pipenbacher v Ljubljani za Novo Mesto, Leopold Poljanec in dr. Jos. Tomišek v Kranju za istotam. — Profesor v Trutnovu August Nemeček je premeščen na realko v Ljubljani.

— **Shod krščanskih socialistov v Dolini v Istri** dne 10. t. m. se je sijajno obnesel. Udeležilo se ga je 3000 oseb. Govoril je dekan Kompare. Krščanski socializem se sploh na Primorskem močno širi, tako mej Slovenci, kakor tudi mej Lahi.

— **Shod slovenskih posojilničarjev.** S tem obžalujemo, da načelništvo „Gospodarske zveze“ in „Zveze Kranjskih posojilnic“ odsvetuje svojim posojilnicam, da bi se udeležile tega shoda, ki smo ga sklicali v Ljubljano na dan 1. avgusta, oziroma 31. julija t. l.; zlasti obžalujemo to izjavo, ker se ni v njej navedel niti en razlog ne, zakaj se to odsvetuje. Vsaj se od naše strani ni nameravalo podirati, kar zida omenjena ljubljanska gospodarska organizacija. Mi nameravamo shod v ta namen sklicati, da bi bile lahko enkrat na javnem zboru vse slovenske posojilnice zastopane, da bi bila vsem prilika dana, izraziti se o vseh načelih in o celoskupni organizaciji slovenskega posojilništva. Radi tega bi bili radi slišali tudi glasove tistih domoljubov, kateri sodijo omenjeno ljubljansko gospodarsko organizacijo, zoper katero nimamo bistvenih predsodkov.

Načelništvo

„Centralne posojilnice slovenske“.

V Kiškem, 18. julija 1898.

— **Družba sv. Mohorja** ima letos 77.131 udov, torej za 5621 več, kakor lani, kar je zasluga požrtvovalnih poverjenikov.

— **Izredni občni zbor odvetniške zbornice kranjske** je bil dne 17. t. m. Zbor je bil sklican, da se izreče o brezpravnosti slovenskega jezika v Gradcu, ter je sprejel resolucijo, s katero je protestiral proti dotičnemu sklepu. Nemški odvetniki so se upali nekaj nagajati, a dobili so za to krepko plačilo.

— **Tatvina** V Cerknici je agent Ahilej Mandler pred kratkim izgubil listnico, v kateri je bilo 230 gld. Denar je našla neka A. Komelj s Primorskega, ki je skušala odnesti pete v Trst. Vsled brzojavnega sporočila so žensko orožniki prijeli v Št. Petru ter jo izročili sodišču.

— **Šaleški Sokol.** V nedeljo je bil v Soštanju ustanovni shod „Šaleškega Sokola“.

— **Čehovinov spomenik.** Dne 10. t. m. so goriški rodoljubi na Branici položili temeljni kamen spomeniku slavnemu slovenskemu junaku baronu Čehovinu.

— **Državno podpora** v znesku 300 gld je kmetijsko ministerstvo dovolilo kmetijski družbi kranjski za pospeševanje ovčereje v občini Rateče v radovljiškem okraju.

— **Novo društvo.** V Žireh so rodoljubi ustanovili novo pevsko in zabavno društvo „Sora“.

— **Slovensko planinsko društvo** Savinjska podružnica hoče tekom letošnjega leta zgraditi planinske stavbe „Gorenjegrajsko kočjo“, „jubilejno kapelico sv. Cirila in Metoda“ pod Vojstrico in „Lučko kočjo na Karitih“ nad Lučami.

— **Nov odvetnik.** V Trstu je otvoril svojo odvetniško pisarno g dr. Jos. A b r a m.

— **Škandal v tržaškem občinskem svetu.** Slovenski občinski svetnik Dolenc je pred dvema leti predlagal, naj se tržaški Corso v proslavo petdesetletnice cesarjevega vladanja